OKÉNKO DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXI **Červenec - srpen 2022** **číslo 7 - 8**

Vše ve světě teď usnulo,
až na to srdce v těle.
Bůh sám ví, že to srdce jen
si nikdy neustele.

V tom božím světě zmlklo vše,
až na zvuk srdce hravý.
Bůh sám ví, že to srdce jen
se nikdy neunaví.

Myšlenku spánek přemáhá,
noc s dnem se v bdění střídá –
jen srdce v prsou stále bdí
a tam si lásku hlídá.

Vítězslav Hálek

Úvodem

Patříme do Evropské Unie; podruhé ji předsedáme. Nebude-li EU světovou mocností, jsme ohroženi velkými hráči.
V letech války nikdo nevěděl, kdy a jak zabíjení skončí. Někteří naši obyvatelé Hitlerovi vzdorovali, jiní pro něj v továrnách vyráběli zbraně. Filmaři natáčeli veselohry.
Ukrajinci mají kozáckého ducha. (Kozáci po staletí chránili Evropu před nájezdy asiatů. Na rukách mají také nevinnou krev, jako každý národ.) Na Ukrajině stojí sochy Bandery jako u nás sochy Žižky. Mezi vojáky Azovu jsou také nacionalisté jako jsou v naší policii a vojsku a jako byli mezi našimi legionáři před sto lety. (Nacisté upírají důstojnost jiným.)
Žádná válka není spravedlivá; obranná válka je odpovědí na útok. Svoboda je drahocenná. Získání ztracené svobody stojí mnoho. Ukrajinci nevyměnili svobodu za poddanský „mír“. Kdo upírá svobodu druhým, sám ji není hoden.
Uvedení primase českého do úřadu bylo příliš honosné. Páni preláti se pochválili ...
I v době války slavíme - máme-li důvod ke slavení - ale nezapomínáme na padlé, ohrožené a na budování toho, co je v troskách. Nevytěšňujeme smutek a neutíkáme od bolesti. */v*

Moc je velice nebezpečná, svádí ke zneužití. V demokracii je vládce odvolatelný.
Nad vykonáváním moci je nutné pečlivě bdít!

Talmud nás učí:
Jestli selže lid - zaplatí takovou a takovou pokutu.
Selže-li velekněz - zaplatí takovou a takovou pokutu.
Když selže kníže - kníže vždy selže!

Jaderný arzenál

Před 25 lety měla Ukrajina třetí největší jaderný arzenál na světě. Po rozpadu Sovětského svazu zdědila 175 raket dlouhého doletu a více než 1800 hlavic. Po dvou letech rozhovorů se Spojenými státy, Ruskem a Ukrajinou prezident USA Bill Clinton v lednu 1994 oznámil průlom. Ukrajina souhlasila s odstraněním všech jaderných zbraní ze své země výměnou za záruky, že Rusko bude respektovat její suverenitu.

Radio Svobodná Evropa

Rozhodnutí mnoha západních kulturních institucí zakázat po invazi Moskvy na Ukrajinu produkci všech ruských umělců je hloupost, prohlásila ruská aktivistka z punkové a feministické skupiny Pussy Riot Marija Aljochinová.
„Myslím, že je to hloupé. Čajkovskij se invaze na Ukrajinu neúčastnil. Nemá smysl zakazovat Čajkovského, smysl by mělo zakázat všechen ruský plyn a ropu,“ řekla Aljochinová.
Válka by podle ní nezačala, kdyby Západ v roce 2014 po anexi Krymu Moskvu citelněji potrestal. „Deset let jsme Západu říkali, jak nebezpečné je mít diktaturu v největší zemi, která má jaderné zbraně, armádu a imperiální ambice, ale obchodní zájmy byly silnější,“ okomentovala.

Jistou Berlíňanku Izrael ocenil titulem „spravedlivá mezi národy“ za to, že za války riskovala život, aby zachraňovala Židy. Novináři ji neustále obtěžovali dotazy na pohnutky jejího počínání. Nakonec odpověděla hrdým tónem: „Chcete vědět, proč jsem to udělala? Abych si mohla vážit sama sebe.“

Ježíš chce církev bez okovů a bez zdí, v níž se každý může cítit přijatý a doprovázený, v níž se kultivuje umění naslouchat, umění dialogu, umění účasti pod jedinečnou autoritou Ducha svatého. Církev má být svobodná a pokorná, která se rychle pozvedá, která neváhá, v které se nehromadí zpoždění výzev dneška, která se nezdržuje v uzavřených posvátných místech, ale která se dává oživovat vášní pro zvěstování evangelia a touhou zasáhnout všechny a všechny přijmout. Nezapomeňme na ta slova: všechny. Všechny!

František, biskup římský

Kňaz je ako studňa. A robí všetko aby dával čistú vodu. Kto príde s veľkou nádobou, načerpá plnú, kto s malou, málo. Kto príde s deravou nádobou neodnesie si nič. A kto príde s nádobou špinavou, odnesie si špinavú vodu.

Anton Srholec

Láska nemůže být náhradou za povinovanou, ale odepřenou spravedlnost.

Pius XI.

Rozhovor, který vede zmrtvýchvstalý Ježíš s Petrem v závěru Janova evangelia (21,15-23), vyjevuje veškerou Ježíšovu lásku k jeho učedníkům a též vrcholnou lidskost jeho vztahu vůči nim, zejména pak k Petrovi. Je to vztah vlídný, avšak nikoli strojený; je přímý, silný, svobodný, otevřený. Je to vztah mezi muži a v pravdě.

Jaký je náš vztah s Ježíšem? Nesvádí nás to naopak velmi často k tomu, abychom svědectví o evangeliu zapouzdřili do jakéhosi nasládlého zjevení, k němuž lze přidružit své příležitostné klanění? Takový postoj, který se jeví jako úcta, nás ve skutečnosti vzdaluje od pravého Ježíše a dokonce se stává příležitostí k velice abstraktní, sebevztažné a zesvětštělé pouti víry, která není Ježíšovou cestou. Ježíš je vtěleným Božím Slovem a chová se jako člověk, promlouvá k nám jako člověk, Bohočlověk. Ježíš se ve své laskavosti, svém přátelství a blízkosti nepodobá nějakému sladkobolnému svatému obrázku, nikoli: je nám ochotně po ruce, je nám nablízku.

Petra přepadá zvědavost a strká nos do cizích věcí. Má snad tento člověk zaujmout „mé“ následnictví, „můj“ prostor? Tyto otázky ničemu neposlouží, ani nám nepomohou. Ježíš odpovídá velice otevřeně a dokonce stroze:

„Proč se o to staráš? Zabývej se vlastním životem, svou současnou situací a nestrkej nos do cizích životů. Co je ti po nich? Ty mě následuj!“.

To je totiž důležité: následovat Ježíše, následovat ho v životě i smrti, ve zdraví i nemoci, v životě překypujícím mnoha úspěchy i v těžkém životě plném ošklivých pádů. Když se chceme vkládat do života druhých, Ježíš nás nabádá: „Proč se o to staráš? Ty mě následuj!“. To je překrásné.

My, starci, bychom neměli závidět mladým, kteří se vydávají svou cestou, obsazují naše místa a přetrvají déle než my. Ctěme svou věrnost přislíbené lásce, následování víry, v níž jsme uvěřili, a to i za okolností, v kterých se blížíme k rozloučení s životem.

Umět se rozloučit – v tom spočívá moudrost starých lidí, ale pozor, rozloučit se dobře, s úsměvem, ve společnosti i s druhými lidmi.

František, 22.6. 2022

BOŽÍ SLOVO A SLUŽBA SLOVEM

(z formace jáhnů)

Jan Konzal

Prostírat stůl slova božího

Představa, že budou doopravdy kázat před shromážděnými věřícími je pro některé zlou můrou, pro jiné je zase dávno vytouženým snem. Obě tyto krajnosti jsou naivní a plodí je povolání nezralé. Jáhen je Kristem i církví pověřen, aby se spolupodílel při prostírání stolu slova božího. Ne méně, ne více.

Boží slovo: jedná, je tělem, tvoří nové

Někteří používají jako synonymum pro pojem „kázání“ nebo „homilie“ sousloví „boží slovo“. Domnívají se asi, že cokoli se od oltáře řekne, musí milý Bůh vzít za své a proměnit to ve své slovo. A tak se na takovou službu božím slovem ani nepřipravují, jejich posluchači prý musejí být vděčni a jen vděčni, oni sami pak bývají náramně hrdí na takové postavení. Něco takového je ovšem právě jen projev infantilní formace. Podobně si hrají - právě jen hrají - malé děti na tatínka a maminku.

Slovo boží má totiž docela jiné vlastnosti než zcela shodně znějící slovo člověka. Také lidské slovo je mocné; člověk např. svým slovem poroučí, napravuje, podepírá, laská, vysvětluje. Bůh docela stejným slovníkem pomocí týchž výrazů dosáhne všeho toho, co člověk, ale ještě čehosi velmi významného navíc: Boží slovo křísí mrtvé, uzdravuje slepé a malomocné. Bůh totiž svým slovem tvoří i to zcela nové; Bůh slovem jedná; boží slovo je činem, dokonce se stává tělem.

Moc slova

Nechci ovšem vzbudit dojem, jako kdyby boží slovo mělo být jakýmsi kouzelnickým zaříkadlem, kterého se někteří pozemšťané zmocnili buď vyvolením, svěcením, magií nebo i profesionální lstí. Božskost takového slova je v tom, že *zůstane* od Boha neoddělitelné: „Verbum erat apud Deum, Deus erat verbum“.

Kde jedná boží slovo, jedná Bůh. Nikoli Bůh donucený nějakou bílou magií; jedná tu Bůh jako vždy svobodný a jedná proto, že sám chce. Není povinen člověku ani slovem, ani jeho mocí; Duch vane, kde chce.

Rozdělovatel

Podle Písma nejen Kristus Ježíš, ale i starozákonní prorok a také *učedníci* Petr a Pavel dokázali vzkřísit mrtvé. Tedy z milosti boží může disponovat slovem božím i člověk. Ne každý však unese tuto milostivou možnost; mnoho božích slov „padá pod stůl“, řečeno s knihou Samuelovou.

Stát se rozdělovatelem božího slova znamená žít v boží blízkosti natolik, že boží slovo rezonuje v srdci toho, kdo pro ně s pokornou touhou přichází. „Přijdeme a učiníme si u něho příbytek“, slibuje Ježíš takovým v evangeliu Janově. Takovému stavu se říká klasickým slovem „milost“.

Stav milosti je to příznivé prostředí, kde se božímu slovu daří ze strany člověka dobře a přejně, kde mu nehrozí znásilnění, překroucení či zneužití.

Svěcení nikomu a o nikom negarantuje, že v takovém stavu plodné milosti zůstane. Každý z nás už přece slyšel z úst kompetentních nejen homilie úctyhodné, ale také úplné žvásty. Milost svěcení není pojišťovnou. (A milost také nikoho nenaučí automaticky umění komunikovat srozumitelně.) Spíš nabízí pomoc těm, kteří jsou odhodláni zůstat božímu slovu věrní. Člověk totiž boží slovo nevyrábí, ani jeho kvalitu nevylepší. Člověk dokáže svým svéhlavým nebo pyšným přičiněním živé boží slovo pohřbít - podobně jako to dokázala kdysi velerada. Vypadne-li kdo z role služebné a pokusí se slovu panovat, snadno pak dokáže Ducha uhášet, slovo boží odzbrojit a „nechat spadnout pod stůl“.

Stůl slova i stůl chleba zpřítomňuje

Bůh Hospodin už od počátku dějin církve chce svým mocným slovem pohostit všechny, které pozval k hostině Beránka, k eucharistii. Toto pozvání k hodům nad božím slovem je neméně milostivé, než pozvání k hostině s eucharistickými způsobami. Obojím se totiž děje totéž a zároveň i blahodárně jinakou formou. Děje se to, po čem člověk v hlubinách prahne: Kristova toužená přítomnost se stává přítomností skutečnou, přítomností mocnou, přítomností hnětoucí dějiny spásy i samotná lidská srdce do podoby, kterou vyžaduje ono Kaboth Jahve, připomínané Písmem.

Slovo ohroženo nemocemi

Boží slovo ovšem není jen jakýmsi nástrojem zpřítomnění. To slovo má sloužit jako hojivé, otevírající, osvobozující. Povolání sloužit takovým slovem je zajisté povoláním vzrušujícím. Nicméně vše - i toto povolání - dřív nebo později zevšední. To je velmi nebezpečný stav: Také Ezauovi se prvorozenství stalo výsadou tak samozřejmou, domněle zajištěnou a posléze i všední, že je nakonec prohospodařil pod nepatrným tlakem mlsné chuti na čočku. Ostatně ženatí

mezi vámi vědí moc dobře, jak se původně žhavé vztahy dvou mladých srdcí s dobou mění; kdysi jste si oba přáli, aby vaše čerstvá láska trvala s veškerou vroucností věčně... Zevšednit může docela vše.

Chcete-li, aby vaše promluvy zůstaly i po létech aspoň z větší části slovem božím a ne pouze slovem vzdělance, profesionála nebo dokonce kramáře slov, je třeba tomuto mocnému božímu dílu trpělivě *znovu a znovu* upravovat cesty: křivé napravovat, rokliny zasypat nebo překlenout; pak po nich přichází i král slávy. Právě hrdost našeho já, ctibažnost, svévolnost a potřeba sebeprosazení jsou nebezpečnými propastmi v cestě mezi Bohem a adresáty jeho slova. Jste povoláni jako služebníci slova, nikoli jeho prodavači. Slovo, ne řečník má panovat nad posluchačstvem. Slovo, ne řečník má určovat, co je v dané chvíli dílu hlásání prospěšnější.

Neradno podceňovat poučení dvou tisíciletí církevních dějin: Vždy byli mezi božím lidem tací, kteří božímu slovu raději panovali: vtěsnávali je do svých filosofických nebo teologických systémů, nepohodlné nároky takového slova prostě cenzurovali, překrucovali podle své libovůle, kanalizovali do ztracena nebo jako vodu na své vlastní samolibé mlýny. Podobně jako kdysi Pavlovi Korinťané nechtějí rozlišit boží od lidského. Jistě právem aplikujeme analogicky Pavlovo varování i na hostinu nad božím slovem. Nikdo by neměl zapomínat, že tím zvoucím hostitelem není kněz či jáhen, ale Pán; ten zve svůj milý boží lid na slovo boží, nikoli na rétoriku marnivých.

Sláva i okno do srdce

Povolání hlásat boží slovo je čest a sláva. Ale i svého druhu kříž. Takové poslání totiž zároveň funguje jako okno do srdce hlasatele. Do srdce apoštola Pavla, anebo také do srdce proroka Jonáše. Bezpečně prozradí, jak hluboce je zabydlena pravda v samotném hlasateli, prozrazuje o něm, jak dalece on sám věří a důvěřuje tomu, koho má zpřítomnit a vytvořit pro jeho dílo vhodné jeviště.

Na tuto problematickou, nicméně veledůležitou hostinu slova je zván i každý z vás. Jako hodovník, ale také jako služebník, který smí druhým hodovníkům přitom posloužit. Obě role před vámi už na svém těle osvědčili mnozí, cesta je to schůdná. Ne však bez nebezpečí, jak ukázal neopravitelný pád jednoho z Kristových přímých vyvolenců, Judy z Kariothu.

VĚROHODNÁ TVÁŘ CÍRKVE

Kázání kardinál Michaela Czerného SJ, prefekta Dikasteria pro podporu integrálního lidského rozvoje na Národní pouti na Velehradě

Svatí Cyril a Metoděj pochopili, že základním předpokladem plodnosti jejich misie je třeba, aby Písmo a liturgie byly srozumitelné lidem, k nímž byli posláni. Toto je trvalý úkol církve: hledat takové způsoby vyjádření víry, které jsou srozumitelné lidem v dané době.

Život církve a život každého křesťana je svým způsobem „překladem“, výkladem poselství víry. Dobrý překlad musí být věrný, spolehlivý, ale zároveň srozumitelný. Protože jazyk a společnost se vyvíjejí, jsou potřebné i nové překlady.

Když se o letnicích zrodila církev, jejím prvním projevem bylo to, že apoštolové pod vlivem Ducha svatého kázali tak, že jim rozuměli lidé různých národů, kultur a jazyků. Církev se zrodila jako svátost porozumění. Církev je svátostí - účinným znamením, symbolem a nástrojem jednoty, k níž je povoláno celé lidstvo.

Tato jednota není a nemá být uniformní, nýbrž organická: právě ve své nezastupitelné, nenahraditelné jedinečnosti tvoří jednotlivé údy tělo, živý a vyvíjející se organismus.

Církev se zrodila jako Anti Babylon: jako stavba protikladná té, o níž vypráví kniha Genesis. Kniha Genesis líčí pokus vybudovat společnost bez Boha a proti Bohu.

Uzavřená společnost, společnost bez otevřenosti vůči Bohu a vůči druhým, je totalitní. Totalitní uzavřená společnost ničí svobodu a různost a také schopnost komunikace – a nakonec vede k chaosu, ke „zmatení jazyků“.

Ve slovanském světě, v němž kdysi působili Cyril a Metoděj, byla v 20. století budována jedna z takových babylonských věží, sovětské impérium nesvobody, lži a násilí.

Snaha zvrátit běh dějin a obnovit staré impérium vede dnes k zločinné válce, vedené nejen proti svobodné Ukrajině, nýbrž proti celému civilizovanému světu.

Dějiny nás však učí, že všechny babylonské věže pýchy, lži a násilí, všechny uzavřené společnosti, jsou odsouzeny k pádu.

Jsme-li konfrontováni s násilím, se zločiny agresorů, jak máme jednat my křesťané, kteří jsme povoláni všechny lidi milovat, odpouštět nepřátelům a prostě dobře se chovat? K tomu jasně hovoří papež František v encyklice *Fratelli tutti:*

„Povinnost odpouštět neznamená, že se zřekneme svých práv a budeme nabízet odpuštění zkorumpované moci, zločincům nebo těm, kdo ponižují naši důstojnost. Jsme povoláni milovat každého bez výjimky. Milovat utiskovatele ale neznamená dovolit mu, aby nás dál utiskoval, nebo ho nechat, aby si myslel, že jeho jednání je přijatelné… Důležité je neživit při tom v sobě hněv, který je škodlivý pro naši duši a pro duši našeho lidu a nebýt posedlý pomstychtivostí a touhou druhého zničit. Takovýmto způsobem nikdo nedosáhne vnitřního pokoje ani se nesmíří s životem“ (FT 241-42).

Církev má být v našem zraněném světě polní nemocnici a učitelkou vnitřního pokoje. Proto musí být církev otevřenou společnosti, otevřenou vůči Bohu a jeho plánu s lidstvem. Církev má být otevřeným, pohostinným místem. Jejím úkolem je také vlastním příkladem inspirovat společnost, státy a národy k otevřenosti a bratrství.

Dnes, jak stále naléhavým - připomíná papež František - projevem této otevřenosti vstřícnost vůči migrantům, vůči lidem, které válka nebo bída nutí opouštět své domovy. Vstřícnost vůči cizincům a přistěhovalcům je jedním z Božích pokynů, prostupujících Písmo svaté Starého i Nového zákona. Česká republika patří k zemím, které nyní prokázaly a prokazují velkorysou vstřícnost vůči obětem války na Ukrajině.

Církev nehledá spojenectví ani soutěžení s pozemskými mocnostmi, „nýbrž nabízí se jako rodina mezi rodinami. Církev má být otevřená pro svědectví o víře, naději a lásce k Pánu a k těm, které on miluje zvláštní láskou. Církev je domovem s otevřenými dveřmi, protože je matka“(276).

Bratři a sestry, ukazujme světu otevřenou, mateřskou, srozumitelnou a věrohodnou tvář církve. Také tím naplníme odkaz Cyrila a Metoděje, spolupatronů Evropy. Kéž se za nás tito svatí přimlouvají, abychom se naučili „překládat“ evangelium a vyjadřovat naši víru různými jazyky našich sourozenců, kteří spolu s námi obývají „společný dům“.

Při padesátém výročí osvobození Osvětimi a Birkenau vyslovil Elie Wiesel, nositel Nobelovy ceny za mír, modlitbu, která pohoršila některé křesťany:

„Milosrdný Bože, neměj slitování s těmi, kdo vytvořili toto místo.

Odpouštějící Bože, neodpouštěj vrahům židovských dětí.

Neodpouštěj vrahům ani jejich pomahačům.

Vzpomeň si na průvody dětí v noci, stále více ustrašených dětí ...

Kdybychom dnes mohli vidět jediné z nich, puklo by nám srdce. A srdcem vrahů to nepohnulo?

Bože, milosrdný Bože, neměj slitování s těmi, kdo ho neměli s židovskými dětmi.“

NÁSILÍ A MY

Války a násilí zanechávají po sobě zlé následky v lidech, kteří přežili. Vojáci trpí výčitkami svědomí (i slušný člověk, který někoho zabije v sebeobraně, mívá do smrti těžké sny). Terorizovaní, mučení, znásilnění lidé jsou poznamenáni hrůzou a ponížením, kterým prošli.
Naše předky v první světové válce zneužili vládci, udělali z nich zabijáky „nepřátel“. Veteráni si domů přinesli psychické trápení. Na frontě zažili strašné krutosti, jichž se také někdy účastnili. Zabijí-li protivníci našeho kamaráda nebo příbuzného, vzedme se v nás spravedlivý hněv, který snadno přeroste do nespravedlivého hněvu a pomsty. Na obou válčících stranách se pak stále šíří nenávist nemající konce.
Až v druhé polovině 20. století se o tom začalo mluvit.
Škoda, že jsme nestudovali Písmo. Je v něm zaznamenán příběh starý tři tisíce let. Kdybychom jej znali a promýšleli, mohli jsme se účinněji zlu bránit.

Vzpomínáte, jak se Jákob vracel domů od svého tchána Lábana s velikou rodinou, čtyřmi ženami, mnoha dětmi a velikými stády. Dělal si starosti, s jakou ho přijme jeho bratr Esau. Ten před dvaceti roky na Jákoba řval: „Já tě zabiju, ukradl jsi mně otcovo požehnání“.
Kdosi Jákobovi přinesl zprávu: „Esau ti jde naproti a je s ním čtyři sta ozbrojených mužů“. „Jákob se velmi bál a obával se.“ (Gn 32:8)
Proč v textu stojí dvě slovesa? Jákob měl pochopitelně strach, ale co znamená, že se „obával“?
Židé jsou - na rozdíl od nás - zvyklí studovat a promýšlet Písmo. Po staletí u tohoto textu promýšlejí rozdíl mezi slovy „bát se“ a „obávat“se.

Jákob se bál, že Esau a jeho muži budou zabíjet Jákobovu rodinu. A zároveň se obával, že v sebeobraně možná zajde daleko a bude jednat nepřiměřeně.
Máme právo a povinnost bránit životy svých blízkých i život svůj, když není jiná možnost jak útok odvrátit. Ale Jákoba už život naučil, že se někdy neudržíme, neovládneme své emoce a jednáme nespravedlivě.

Židé mají tisíciletou zkušenost s nenávistí nepřátel. Ale také jsou Hospodinem vedeni a vychováváni coby tvůrci šalomu, pokoje k druhým, k nejbližším i cizím. Jákob je jedním z jejich praotců a jeho spravedlivý postoj je pro židy zásadní. Slova Bible jsou pro židy zásadní, jsou jejich Ústavou určující jejich existenci a jednání.

Izrael žije od r. 1948 stále ve válečném stavu. Nepodceňuje nepřítele a je nucen vydávat velké peníze na zbraně a na vojenský výcvik občanů, chlapci mají tříletou vojenskou službu (děvčata si prosadila dvouletou). Izrael prošel několika válkami a neustálými teroristickými útoky. V „šestidenní válce“ byl Izrael opět obklíčen a napaden nepřáteli, kteří se zapřísahali, že Židy smetou do moře. Ale Izraelci během šesti dnů vybojovali vítězství nad ohromnou převahou nepřítele. Lidé prožívali obrovskou úlevu, radost z osvobození Jeruzaléma a ze zpřístupnění Zdi nářků. Přesto se za pár měsíců ukázalo, že vojáci často prožívali velkou tíseň. Náčelník generálního štábu Jitschak Rabin v projevu při převzetí čestného doktorátu řekl:
„Stále častěji se u našich vojáků ukazuje, že jejich radost není úplná a že do jejich oslav se mísí nemalé dávky smutku a ohromení. Někteří ani vítězství neslaví. Zejména vojáci z prvních linií nevnímají jen slávu vítězství, ale i jeho cenu – padlé kamarády, kteří se vedle nich zhroutili k zemi, a fakt, že vítězství bylo vykoupeno hrozivými ztrátami v řadách nepřátel.
Zdá se, že si židovský národ neosvojil pocit triumfálního vítězství, a proto ho přijímá se smíšenými pocity.“

Dnešní Izrael není náboženským státem, ale až donedávna se židé vzdělávali slovem božím. Už před třemi tisíci lety uměla většina Izraelců číst a psát, což jim umožnilo znát Smlouvu Hospodina s jejich národem. Bible se jim stala slabikářem, čítankou a učebnicí života.

Nás teď zaskočila válka. Neuhlídali jsme svobodu. Zanedbali jsme péči o pokojné soužití. Nechránili jsme soužití v míru. Nerozpoznali jsme včas zlo a zločince. Neodporovali jsme dostatečně svévoli, lžím, nepřejícnosti, nenávisti a násilí. Nepřipravili jsme se k obraně druhých. Neptali jsme se včas Hospodina, co máme dělat pro boží království. Podcenili jsme nebezpečí a přecenili jsme sami sebe. Je naivní a nebezpečné se přátelit se všemi. Nelze se přátelit s Hitlerem i Židem.
Získání ztracené svobody vyžaduje velikou obětavost. Ukrajinci jsou stateční a hrdí, obětavě hájí své milované děti a svou milovanou zem. Svoboda je pro ně větší hodnotou než ohnutý mír – než podvolení se mocnému.
Alespoň trochu Ukrajincům pomáháme.

Sobotní modlitba židů je pro nás poučná.

> „Nemůžeme se k tobě modlit, Bože, abys ukončil válku, protože víme, že jsi stvořil svět tak, že člověk musí nalézat svou vlastní cestu k míru v sobě a k bližním.
> Proto se k tobě modlíme, Bože, a prosíme tě o sílu, rozhodnost a vůli,
> abychom konali, místo abychom se jen modlili, abychom byli, místo abychom si jen přáli.“

Je důležité vědět, jakou pomoc nám nabízí Bůh a jakou práci nechává na nás.

Lidé, kteří se zbaví strachu ze smrti, se umějí radovat z krásy života.

/v

UZDRAVENIE A POHREBNÝ SPOLOK

Naša cirkev sa stala pohrebným spolkom, ktorý sa oveľa viac zaoberal spásou zomrelých ako uzdravením živých, aj keď práve proti tomu Ježiš dvakrát výslovne varuje.
Myslí to Ježiš vážne, keď nedovolí jednému z učeníkov návrat domov a paliatívnu starostlivosť o svojho otca?
Iný, jeden z jeho učeníkov, mu povedal: „Pane, dovoľ mi najprv odísť a pochovať si otca.“ Ale Ježiš mu povedal: „Poď za mnou a nechaj, nech si mŕtvi pochovávajú mŕtvych.“ (Mt 8, 18 – 22)
Ťažko predpokladať, že by Ježiš, ktorý sa uzdravujúco dotýkal malomocných, ochrnutých, hluchých, slepých a depresívnych ľudí, odmietal pomôcť chorým a nevládnym rodičom.
Richard Rohr si myslí, že tieto Ježišove slová sú mierené do úplne inej oblasti: „Cirkev sa stala prevažne systémom zásluh a ocenení, riadených zvonku, namiesto toho, aby bola premieňajúcim systémom prebúdzajúcim nás zvnútra. V Kansase sme si s mojim kamarátom ako dvaja malí miništranti najčastejšie obliekali čierne liturgické obleky pri „zádušných omšiach“, bola ich viac ako polovica zo všetkých omší! Naša cirkev sa stala pohrebným spolkom, ktorý sa oveľa viac zaoberal spásou zomrelých ako uzdravením živých, aj keď práve proti tomu Ježiš dvakrát výslovne varuje (Mk 12, 27; Lk 9, 60)!“

Richard Rohr

PŘECHODNÝ ARCIBISKUP

Dne 13. května 2022 byla zveřejněna dlouho očekávaná zpráva o jmenování nového pražského arcibiskupa, kterým se překvapivě stal olomoucký arcibiskup Jan Graubner (nar. 1948). Když jsem si tu zprávu přečetl, musel jsem se ujistit, že není apríl ani že to není satirická zpráva katolického webu Tisíckráte. Nepochybně se jedná o kompromisní přechodné řešení, podle vyjádření Graubnera na tiskové konferenci maximálně na 3-4 roky. Čtyři roky „přesluhování“ arcibiskupa Dominika Duky zjevně nestačily na nalezení nového vhodného pražského arcibiskupa. Dlužno však říct, že podle dostupných informací apoštolský nuncius Charles Balvo (jmenovaný na podzim 2018) začal intenzívně hledat vhodné kandidáty až na přelomu let 2020 a 2021. V rozhovoru pro Seznam zprávy v červenci 2021 nechtěl komentoval mediální zprávy o možných kandidátech a pouze řekl: „Vyžaduje to široký a diskrétní proces, který zatím nedosáhl bodu, aby byli označeni konkrétní lidé.“
Často kritizovaný utajovaný postup při výběru biskupů a arcibiskupů, kdy na základě ankety mezi vytipovanými lidmi sestavuje apoštolský nuncius terno, tj. trojici kandidátů, které odesílá do Vatikánu Kongregaci pro biskupy, v tomto případě nevedl ke zdárnému konci. Proces podle různých indicií neuspěl minimálně dvakrát: Jednou pravděpodobně výběr trojice neuspěl ve Vatikánu.

Další výběr možná narazil na neochotu kandidáta přijmout jmenování, ale to je pouhá spekulace.
Další postup přiblížil na tiskové konferenci nově jmenovaný arcibiskup. Kardinál prefekt Kongregace pro biskupy, nechvalně proslulý kanadský kardinál Marc Ouellet, sám přesluhující v kurii a s velkou pravděpodobností zodpovědný za skandální odvolání trnavského arcibiskupa Bezáka v roce 2012, zavolal arcibiskupu Graubnerovi, který se už chystal na svůj odchod do důchodu. Ten se zdráhal, poukázal na svůj věk (příští rok dovrší kanonický věk /75 let/ pro rezignaci biskupů) a skutečnost, že často zapomíná. Kardinál Ouellet odpověděl, že on sám taky přesluhuje a zapomínání není problém. Při dalším telefonátu kardinál doplnil, že je to „vůle Svatého otce“ (tj. prefekt asi řešil dlouho se vlekoucí problém maličké země ve střední Evropě, přišel s řešením a papeži ho předložil, že už to asi vyřešil... tak jo, odpoví papež, protože tento „problém“ je mimo jeho rozlišovací schopnosti... a už je z toho „vůle Sv. otce“, které se těžko odporuje).
Možná, že při tomto kompromisním řešení hrál roli i ohled na dosluhujícího souseda pražského arcibiskupa prezidenta Miloše Zemana. Tuto spojitost naznačil jeden zaměstnanec arcibiskupství v květnu 2020, když napsal, že dříve než v roce 2021 tu nový arcibiskup „zcela jistě nebude“ a „rok 2022 se jeví reálněji“. Dobu „post-dukovskou“ dokonce datoval až rokem 2023, kdy kardinál Duka dovrší 80 let a zároveň se budeme nacházet v době „post-zemanovské“.
Hlavním úkolem nového arcibiskupa bude zklidnění situace v arcidiecézi a obnova důvěryhodnosti instituce, která během působení kardinála Duky značně utrpěla.

Martin Vaňáč

S HLAVU VZTYČENOU

z dopisů Milady Horákové před popravou

„Má jediná dceruško Jano,
... Choď světem s očima otevřenýma a poslouchej nejen své bolesti a zájmy, ale i bolesti, zájmy a tužby těch ostatních. Neříkej nikdy nad žádnou věcí: do tohohle mi nic není. Všechno tě musí zajímat a hlavně o všem musíš hloubat, porovnávat, dávat si jednotlivé jevy dohromady. Člověk nežije na světě sám - v tom je veliké štěstí, ale také ohromná povinnost. Ta povinnost je v prvé řadě v tom nebýt a nečinit se výlučným, tedy splynout s potřebami a cílem ostatních. ...

Můj muži nejdražší….
Píši ti jako všem ostatním a nevím ani, jsi-li mezi živými a je-li vůbec kdy možno, abys tato slova četl. To je největší bolestí mého srdce, že nevím o tobě nic a nemám o tobě žádnou, ani tu smutnou jistotu, a už snad zbývá jen několik hodin z mého života. Je to poprvé za ta dlouhá léta našeho společného života, co stojím bez tebe ve zkoušce, kterou mi osud určil. Jsem při tom pomyšlení tak sama a nedovedu z té tragédie nic pochopit. Snad se mi to vysvětlí až někde tam, kde se naše duše zase sejdou ...

Moji nejmilejší,
nejsem bezradná a zoufalá. Jsem úplně klidná a připravená. Byl u mne pan farář, a i když nemohl přijít dr. Kučera, bylo mi to velikou posilou - prosila jsem jej, aby také a hlavně Vám věnoval teď svou pomoc. Opřete se o vše, co Vás chce a může podržet. Žijte, žijte! Jste taková krásná trojice. …
Nikdy jsem nepochybovala o Vaší síle, ale překvapili jste mne. Bude to ještě bolet chvíli, ale pak už stále méně a méně. Jděte na louky a do lesů, tam ve vůni květů najdete kousek mne, jděte do polí, dívejte se na krásné a všude budeme spolu. Dívejte se na lidi kolem a v každém se něčím obrazím.

Tři hodiny před popravou

Mám Vás tolik, tolik ráda. Líbám Vás a tisknu. Jsem v mysli a modlitbách jen a jen u Vás. Jsem pokorná a odevzdaná do vůle Boží. Nejsem bezradná a zoufalá.
Vyžádejte si dopis, který jsem Vám napsala, a v něm je celý můj odkaz. Je jen pro Vás, alespoň něco v životě, co patří pouze Vám a těm, které mám tolik ráda. Všechno se mi v posledních chvílích zdá jako neskutečné, a přeci počítám už jen minuty. Není to tak zlé - jen o Vás teď jde, ne už o mne. Buďte silní! Mám Vás tolik ráda a taková láska se přece nemůže ztratit, rozplynout. Nic se na světě neztrácí, všechno nějak vrůstá dál a ožívá znovu. - Jděte vždy jen s tím, co je blízko životu. Držte se jeden s druhým a opírejte se navzájem! Znovu opakuji: ten nový, blížící se život mne ohromně vyrovnal. - Mám už dohráno, opona se spouští, ale už se zase nový kus začíná. Ať je v něm však jen slavný a vítězný hrdina - žádná už tragédie! Mám Vás tolik, tolik ráda. Líbám Vás a tisknu. Jsem v mysli a modlitbách jen a jen u Vás.
Budu zase nespoutaná, a ten klid a mír. Dejte mi ho - bylo toho tolik, co bylo nutno překonávat - chci už jít. Nebraňte mi svým nářkem. Touto zkoušku procházím s jediným přáním: abych splnila zákony Boží a zachovala své čestné lidské jméno. Neplačte - neteskněte moc - je mi to takhle lepší než pozvolna umírat. Dlouhou nesvobodu už by mé srdce nevydrželo. Takto se rozletím, zase do polí a luk, strání a k rybníkům, na hory i v nížiny. Budu zase nespoutaná, a ten klid a mír. Dejte mi ho - bylo toho tolik, co bylo nutno překonávat - chci už jít. Nebraňte mi svým nářkem. Musíte teď žít také za mne. Líbám Vás, líbám. S Bohem!
Jdu s hlavou vztyčenou – musí se umět i prohrát. To není hanba. I nepřítel nepozbyde úcty, je-li pravdivý a čestný. V boji se padá, a co je jiného život než boj. Cítím; stojíte tu se mnou. Teď ještě pevný ruky stisk. - Ptáci už se probouzejí - začíná svítat. Jdu s hlavou vztyčenou - musí se umět i prohrát. To není hanba. I nepřítel nepozbude úcty, je-li pravdivý a čestný. V boji se padá, a co je jiného život než boj. Buďte zdrávi!
Jsem jen a jen Vaše *Milada*

Tyto dopisy se dostaly k adresátům - k dceři M. Horákové - až po 40 letech, v r. 1990.

Nikdy nezapomeňte na to, co dovedl udělat člověk člověku, Čech Čechovi, bratr bratrovi, v 'civilizované' Evropě konce 20. století! Seznámení se nových generací s hrůzami komunistické totality je důležité k tomu, aby se takováto zvěrstva už nikdy nemohla opakovat.
Prožití totalitních zvěrstev na vlastní kůži a jejich 'preventivní' připomínání dalším generacím nemusí a nemá vést k nenávisti, zahořklosti či pasivitě, ale spíše k tvůrčímu rozvoji života. Tento rozvoj života však (kromě jasného pojmenování, případně i potrestání viny) není možný bez odpuštění, které je dovršením cesty do svobody.
Sílu k takovémuto postoji spojení radikální kritiky veškeré totality s radikální ochotou k odpuštění lze čerpat především z láskyplných a věrných rodinných vztahů a z křesťanského společenství víry, naděje a lásky.

Luboš Hruška (1927-2007), voják, politický vězeň komunistického režimu, tvůrce Památníku obětem zla - meditační zahrady v Plzni

PRÁVO VRAŽDIT

S poradcem ukrajinského prezidenta Mychajlem Podoljakem o těžkém vyjednávání s Ruskem a o tom, jak musí vypadat konec války

Budou nějaká další vyjednávání s Ruskem o konci války?
Určitě. Válka má několik směrů. Jeden z nich je vedle toho vojenského i diplomatický, vyjednávací. Aktuálně si Rusko dělá naděje, že dosáhne výrazných úspěchů na bojišti, protože má větší vojenskou sílu a víc lidí k dispozici. Proto teď jednání stojí.

Kdy začnou?
Jakmile dosáhneme nějakých taktických úspěchů. To se stane potom, co dostaneme zbraně, které potřebujeme, hlavně raketomety, protivzdušnou obranu a těžké dělostřelectvo.

Co pro vás znamená „taktický úspěch"?
O tom je lepší mluvit přímo s vojáky. Ti by řekli, jak je který postup našich vojáků důležitý. Ale obecně vzato, ano – mluvíme o velkém protiútoku a osvobození okupovaných území. Prostě až to budeme my, kdo bude mít iniciativu.

Co si z posledních rozhovorů s ruskými představiteli, kterých jste se za Ukrajinu účastnil, pamatujete nejvíc?
Byla to vlastně rutinní vyjednávací práce. Oni řekli svoje stanovisko, to bylo zcela ultimativní, my řekli svoje, a pak jsme je probrali. Nejvíc si pamatuju úplně neadekvátní ruské vnímání světa a jejich chování. Bohužel to vypadalo, že ruská elita nebo její zástupci, s nimiž jsme jednali, snad skutečně věří vlastní propagandě. A věří, že na vraždění mají právo.

Neměli jste obavu, že se vaše delegace z jednání už nevrátí? Že vás Rusové či Bělorusové, na jejichž území rozhovory probíhaly, zajmou?
To je trochu divná otázka. Ukrajina je ve válce. Každý, kdo tu je, je v nějakém ohrožení. Válčíme o nezávislost a o život. Tak nemá smysl se zabývat vlastními obavami.

Slibovali jste si během minulých jednání, že se vám podaří vyjednat něco důležitého pro celý průběh války, nějaký průlom?
Ne. Bohužel. Zatím pracuje jen humanitární podskupina, která vyjednává o evakuacích a humanitárních koridorech. To, o čem mluvíte, bude možné až ve chvíli, kdy Rusko zaznamená taktické ztráty.

Bude se letos konat schůzka prezidentů Volodymyra Zelenského a Vladimira Putina?
Může být. Ale znovu – cesta, která k nim vede, je vojenská cesta. To Východoevropané chápou líp než zbytek kontinentu. Když Rusko neoslabíme, bude jeho snaha se roztahovat pokračovat donekonečna, a nejen na Ukrajinu.

Byl jste v posledním měsíci na Donbasu, kde probíhají ty nejtěžší boje?
Určitě jste zaznamenali oficiální návštěvu prezidenta Zelenského na východě země. Ale z bezpečnostních důvodů neříkáme detaily o tom, kdy a kde jsme my z prezidentovy kanceláře byli, a jestli vůbec. Samozřejmě chceme vědět, jaká je situace na místě, a jinak než osobní návštěvou to nezjistíte. Nemluvím jen o Donbasu, ale i o jihu nebo severovýchodě země.

V čem je to pro vás důležité, tam osobně být? Je to časově náročné a nebezpečné. Máte určitě dost práce tady a máte jistě informace od vojáků, a ty jsou relevantnější než pozorování vojenského laika.
Zaprvé se vám lépe jedná, mluví a přesvědčuje západní partnery. Osobní zkušenost je nenahraditelná. Zadruhé vidíte, jakou morálku mají a v jakém psychickém stavu jsou naši vojáci, a k tomu nepotřebujete být voják z povolání. Zatřetí je potřeba k tomu si představit, jak přesně vypadá válka, kterou Rusko aktuálně vede. Na jihu má ohromnou sílu těžké dělostřelectvo. Ničí prostě jednu vesnici za druhou. A začtvrté a nakonec – vojáci i jejich velitelé jsou rádi a pomáhá jim, když je někdo z Kyjeva navštíví, mluví s nimi a snaží se pochopit, jak se cítí, třeba pár hodin před plánovaným protiútokem.

Do čeho vy politici ještě vojákům mluvíte a v čem už jim necháváte volnou ruku? Kudy vede ta čára kompetencí?
Naše role jsou jasně oddělené. Co se týká vedení útoků, plánování obrany, to všechno je věc vojáků. Generálního štábu a ministerstva obrany. Je to jejich zelí, do kterého jim nelezeme. Náš úkol je zajistit jim to, co potřebují. Mluvit za náš stát k vlastním obyvatelům i za hranicemi.

Jako leckde na světě je prezident Zelenskyj taky vrchní velitel ukrajinské armády. Opravdu nemáte pokušení vojenskou situaci aspoň trochu ovlivňovat? Profesionální vojáci nejsou ve válce neomylní.
Je důležité si uvědomit, že tohle je opravdu velká válka. Žádný lokální spor o území. Nevede se jen vojensky. Je diplomatická, obchodní, Rusko bojuje i s pomocí světového hladomoru a migrační krize. Rusko hraje o dominanci v Evropě, hraje vabank na všech frontách a náš prezident má spoustu možností bojovat jinak než vojensky. Ne všichni na světě chápou, jak důležitá válka se odehrává a o co všechno v ní jde. Jeho úkol je o tom svět přesvědčit.

Pořád platí to, co prezident Zelenskyj řekl, že denně umírá až sto ukrajinských vojáků?
Ano. Říkal to v době, kdy Rusové shromažďovali velké množství dělostřelectva a personálu kolem Severodoněcku. V tomhle se situace nezměnila.

Spekuluje se o tom, že chcete raketami zasáhnout Kerčský most, který spojuje okupovaný Krym s ruskou pevninou. Je to tak? A jakou pak očekáváte reakci Ruska?
Určitě neplánujeme útočit na ruské území. My nejsme stát, který atakuje cizí území. Nás zajímá jen naše teritorium. To se týká i Kerčského mostu a jiné infrastruktury. Neplánujeme to. To je spekulace a šeptanda. Víc k tomu říct nemůžu, to už jsou otázky pro generální štáb. To, jak by Rusko reagovalo na to či ono, nemá cenu řešit. Většina z toho jsou žvásty a výmysly ruské propagandy. Nelámeme si s tím hlavu teď, a pokud budeme mít dost zbraní, budeme se tím zabývat ještě míň. A neposlouchat ruské propagandisty vřele doporučuji všem. Proboha, vždyť napadli sousední zemi, a přitom o ní vůbec nic nevěděli – čekali na Ukrajině neschopnou armádu, vítání květinami a vítězství po třech dnech. Jakou váhu mají jejich slova?

Na Kerčský most se ptáme proto, že ruská armáda po něm vozí zbraně, které pak používá na Ukrajině. Proto se ptáme, jestli je to pro vás zvažovaný cíl?
Nic, co se týká strategického plánování, možných vojenských cílů Ukrajiny, nelze komentovat. Tím bychom nepříteli dali možnost se připravit, nebylo by to pro nás výhodné. To platí i pro Kerčský most.

Už řadu týdnů hluboko na ruském území záhadně vybuchují různé vojenské a zásobovací objekty. Zároveň oficiálně říkáte, že na území Ruska nebudete útočit. Jak byste nám tenhle rozpor vysvětlil?
Je to boží vůle. Jak samotné exploze, tak i jejich následky.

Dalo se nějak před únorem 2022, než začala nová fáze ruské agrese, připravit na invazi? Co byste udělali jinak s tím, co víte dneska?
Určitě jsme se připravovali. Na Západě je někdy pohled, že válka začala před pár měsíci. Pro nás ale ne. Pro nás válka začala v roce 2014, když Rusko napadlo poprvé Donbas. Od té doby s tím nikdy nepřestalo, boje se jen utlumily, ubylo lidských ztrát, ale stále tu byly. Naši obránci dál umírali.

Co přesně jste dělali, když se bavíme o přípravách na válku?
Reformovali jsme armádu, snažili jsme se získat lepší vojenské vybavení. Přistupovali jsme k tomu zodpovědně. Že nejde o slova, jste mohli vidět letos v zimě v prvních dnech ruského útoku. Útok se nám dařilo odrážet, měli jsme k tomu i vhodné zbraně. Narychlo jsme také změnili fungování našich politických institucí.

Překvapilo vás na ruském útoku něco?
Co jsme neočekávali, byl rozsah útoku. Že bude probíhat v šestnácti oblastech naší země, že Rusko nasadí těžké zbraně v takové intenzitě – mluvím o dělostřelectvu a raketách.

Změnili byste tedy něco?
Nevidím zpětně žádnou chybu. Možná bychom od začátku ještě více a rychleji komunikovali s našimi zahraničními partnery, kteří nám dodávají další zbraně na obranu. Kdybychom jich měli od nich hned co nejdřív co nejvíc, mohli bychom vylekat Rusko, začalo by se víc bát, co ho čeká. Působilo by to na ně preventivně. Je ale také nutné říci, že prezident Zelenskyj měsíce předtím mluvil s různými západními politiky o potřebě udělat různé vojenské aliance, aby to působilo na Rusko odstrašujícím způsobem. Řada našich partnerů nevěřila, že nás Rusko zase napadne.

Co tím chcete říct?
Podívejte se na debaty v Česku. Byly u vás různé diskuse, různé přístupy, nakolik být závislí na Rusku, co se týká dodávek energií, tepla. Nějaký čas trvalo, než si všichni ujasnili, co vše je potřeba udělat.

Na to, co šlo udělat jinak, se ptáme proto, že američtí politici nyní začali mluvit o podceňování rizika ruského útoku ze strany Ukrajiny. Že vám dávali varovné informace, co se chystá, ale vy jste veřejně říkali, že to tak být nemusí.
Tohle jsme rozhodně nepodcenili, varovné hlasy jsme brali naprosto vážně. Měli jsme informace o ruské vojenské technice na našich hranicích, na základě toho jsme přijímali různá opatření. Ruská armáda je každopádně daleko větší, bylo nám jasné, že s nimi nemůžeme být v paritě, proto jsme nemohli bránit úplně všechna území, kde útočili, naráz. V porovnání s Ruskem jsme skutečně maličká zemička. Na druhou stranu je potřeba říci, že my ani naši partneři jsme neočekávali tak kruté chování ze strany Ruska. Že to bude tak nelidská válka, že Rusko bude ničit vše, co mu přijde do cesty, vraždit civilisty, srovnávat se zemí města a vesnice, totálně bombardovat. Pak tu byl problém s uprchlíky, s odchody Ukrajinců mimo zemi a jejich pohyby uvnitř ní. Šlo o obrovskou migrační vlnu, miliony lidí. Přesouvali se Ukrajinou, museli jsme na ně brát maximální ohled, abychom je válčením neohrozili. To je nepochybně limit pro válčení. Bylo také potřeba při tom balancovat, co veřejně říkáme a co děláme v realitě. Kdybychom řekli, teď nás Rusko napadne, spadla by ekonomika, a to by poškodilo naši obranyschopnost.

Abychom se bavili i o konkrétních lidech a jejich osudech. Řada domů ukrajinských obyvatel byla zničená, stále nejsou opravené, viděli jsme to po celé zemi při našich cestách. Rekonstruujete silnice, infrastrukturu, to jde rychle. Jak ale můžete pomoci tak velkému množství spoluobčanů, kteří přišli o své domovy a o všechno, co měli?
Máme hodně různých programů pro ty, kteří přišli o bydlení, obživu či o práci. Existuje tu státní plán obnovy, pracují na tom všechna ministerstva, vláda jako celek. Někde to není možné, musíte vzít v potaz, že tam, kde by se mělo rekonstruovat, se stále bojuje. Zrovna dnes, když spolu mluvíme, Rusko hodně ostřelovalo třetí největší ukrajinské město Oděsu. Válka dál trvá.

A jak dlouho podle vás ještě trvat bude?
Záleží na řadě faktorů. Nejen na množství těžkých zbraní, které budeme mít od našich partnerů k dispozici. Ale i na tom, kolik jich bude mít ruská armáda. Když jich během léta dostaneme dostatek, bude se frontová linie posouvat v náš prospěch, co se týká osvobozování dočasně okupovaného území. Když Rusku zasadíme značné ztráty, můžeme se vrátit k politickému jednání s Moskvou. Nemá cenu ukončit válku ve stavu, v jakém je dnes. To by byl jen odklad pro další útok a taky by to znamenalo, že mnoho lidí se nebude moci vrátit do svých domovů, protože ty by zůstaly Rusku. To je neakceptovatelné. Proto musíme ukončit válku tím, že Rusko prohraje.

A nehrozí, že pokud by Vladimir Putin začal výrazněji prohrávat, tak sáhne po tzv. plánu D, kterým je shození taktické atomové bomby na Kyjev?
Platí, že kde je Rusko, tam není logika. Ale myslím si, že by to bylo pro Moskvu riziko, protože by to způsobilo větší útok proti ní z celého světa.

Mychajlo Podoljak (50)
Ukrajinský politik a novinář. Narodil se na Ukrajině, ale celá devadesátá léta strávil v Bělorusku, kde vystudoval medicínu a následně pracoval v opozičních médiích. Za to ho nakonec běloruská tajná služba v r. 2004 vyhostila. V novinářské práci pak pokračoval na Ukrajině. V r. 2020 začal pracovat v kanceláři nově zvoleného ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského. Později se stal přímo Zelenského poradcem. Po prezidentovi a šéfovi jeho kanceláře Andriji Jermakovi je Podoljak považován za třetího nejvlivnějšího člověka v současné ukrajinské politice. *Respekt 25/2022*

MOJE NAROZENINY

Oleg Tkačenko

Letos vypadají takhle. Včera mně moje rodina zařídila dovolenou v relativně klidném Dnipro s mou půvabnou a statečnou Evgenií a dcerou Ksenií a s přáteli, kteří během dne přicházeli, přesto, že ostřelování trvá.
Teď nemáme na Ukrajině žádné bezpečné město. Žijeme ve stálem ohrožení. Ten kdo večer usne, neví, jestli se setká s ránem.
Co si přeji?
Určitě mír v mé rodné Ukrajině!
Ale mír není možný bez vítězství!
Chci se s vámi podělit o vizi k nutné nápravě, aby se nám konečně vrátil Mír!
Je třeba, aby se Ukrajina vrátila k Bohu!
Máme vlastní ukrajinskou cestu, své hodnoty, svou důstojnost, naši lásku k naší zemi!
Protože jsme Ukrajinci!
Je toho mnohem víc, co bych mohl říct, ale čeká nás důležitý a přední úkol: potřebujeme sjednotit zemi a společně se shodnout na naší cestě rozvoje, na našich hodnotách a naší bezpečnosti. Našim politikům, vůdcům i sobě přejeme statečnost a ochotu přiznat své chyby. Odpovědně chceme napravovat následky neštěstí, které na nás dolehlo. A budovat dobré vztahy s druhými. Pak můžeme prosit Boha o pomoc.
Mír s námi všemi!
A společně k VÍTĚZSTVÍ!

LHOSTEJNOST JE ZTĚLESNĚNÍM ZLA

„Musíme si vybrat, ke komu se přidáme. Neutralita pomáhá utlačovateli, nikdy oběti. Ticho povzbuzuje trýznitele, nikdy trýzněného.“

Elie Wiesel,
židovský spisovatel, přeživší Osvětimi,
nositel Nobelovy ceny míru

„Nikdy nezapomenu na tu noc, první noc
v táboře, která proměnila můj život v jednu
dlouhou noc sedmkrát zapečetěnou.
Nikdy nezapomenu na ten kouř.
Nikdy nezapomenu na malé tvářičky dětí,
jejichž těla jsem viděl, jak se pod tichým nebem proměnila v kouř.
Nikdy nezapomenu na ty plameny, které
navždy pohltily mou víru.
Nikdy nezapomenu na noční ticho, které mě
na věčnost zbavilo touhy žít.
Nikdy nezapomenu na ty okamžiky, které zavraždily mého Boha a mou duši
a proměnily mé sny v popel.
Nikdy na ty věci nezapomenu,
i kdybych byl odsouzen k životu
tak dlouho jako Bůh sám.
Nikdy. Nikdy.“

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie v Letohradě vás srdečně zve na **KONCERT ŽESŤOVÉHO KVARTETA** v neděli 28. srpna v 17 h.
v ambitech Kaple sv. Jana Nepomuckého na Kopečku. Průřezem hudebními styly od baroka po 20. století uvádí Jan Adamec .

Oblastní charita srdečně zve na:
MICHAL HORÁK KONCERT
17. září v 18 h. v kostele P. Marie na Orlici.

Přátelství Boha křtem přijali

26. 6. Matouš Čanda

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

11. 6. Karolína Živná a Tomáš Baumgartl

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

10. 6.	Blahoslavu Petrovou	81 let
18. 6.	Jaroslava Mendlíka	92 let
24. 6.	Karla Novotného	70 let
27. 6.	Marii Dudkovou	80 let
30. 6.	Vlastimila Hubálka	82 let

ZÁPIS Z PASTORAČNÍ RADY 9. června
Omluveni: M. Hoffmann, M. Brandejsová

1. Poděkování
- zvoníkům z Kopečka
- brigádníkům za úklid Kopečka
- kostelníkům a dalším pomocníkům za pomoc s přípravou prostoru pro slavení pouťové bohoslužby na Kopečku
- rodinám třeťáků, kteří šli letos k 1. Sv. přijímání – za to, že své děti celý rok připravovaly a podporovaly a podílely se na přípravě slavnosti dětí
- Máše Novotné, jejím pomocníkům a všem kuchařkám, kteří se zasloužili o příjemný průběh víkendu rodin na hoře Matky Boží u Králík
- brigádníkům, kteří se postarali o další úpravy okolí orlického kostela
- Hele Poláčkové a ostatním zpěvákům za hudební doprovod při Svatodušní vigilii
- mládeži za sepsání odpovědí na dopisy indických dětí z adopce na dálku
- Svatodušní vigilie - J. Řehákové za pivoňky, kostelníkům; a především panu faráři Roušarovi, za atmosféru, ve které jsme mohli letošní Svatodušní svátky prožít

2. Akce z pastoračního plánu
Červen:
4. 6. Lukavice, rodáci
11. 6. koncert Familia cantorum, Lukavice 21 hodin při svíčkách

PRÁZDNINY VE STREETU
Taušlova 714, Letohrad
Tel. č.: 731 420 344
Facebook: NZDM Street-Letohrad
Instagram: nzdm_street

OTEVÍRACÍ DOBA O PRÁZDNINÁCH
Po, Út, Čt, Pá – 10 - 16:30 hod.
St – Individuální konzultace po domluvě.
PO 4. 7. – PÁ 8. 7. – ZAVŘENO
PO 11. 7. – PÁ 15. 7. – **TVOŘENÍ LETNÍCH NÁRAMKŮ**
Chceš se trochu ozdobit a vyrobit si letní, barevný náramek? Různé barvy, různé materiály, je to jen na tobě, jaký si vytvoříš.
PO 18. 7. – PÁ 29. 7. – ZAVŘENO
PO 1. 8. – PÁ 5. 8. – **DESKOVKOVÝ MARATON**
Máš rád/a deskovky? Ve Streetu máme široký výběr různých her, tak doraž, nějakou vyber a zahrajem si! V případě hezkého počasí můžeme hrát i venku, když je to léto.
PO 8. 8. – ST 31. 8. – ZAVŘENO

---

12. 6. v 9.30 hod. kostel PM Letohrad-Orlice Varhanní recitál/mše
16. 6. slavnost Těla a Krve Páně
17. 6. Den otevřených dveří na faře (situace Ukrajinců v Letohradě)
18. 6. Poutní slavnost v Červené v 17 hod.
19. 6. setkání účastníků synody v 17 h.
22. 6. akce k ukončení školního roku na farní zahradě od 17 hod., v tomto týdnu již nebude probíhat výuka náboženství
25. 6. výlet ministrantek
26. 6. Poutní slavnost v Mistrovicích, hasiči slaví 130 let
29. 6. středeční bohoslužba v 18 h. na Kunčicích – slavnost sv. Petra a Pavla

Bohoslužby o prázdninách budou v pátek, sobotu a neděli.

Červenec/srpen:
Skautské tábory
9. 7. sobota 16:30 bohoslužba u Paďourovy kapličky v Lukavici; nebude večerní v Letohradě, místo toho 10. 7. v 8 h. Letohrad
Prázdninová káva na faře
Koncert žesťového kvarteta J.A.Quartet 28.8. 17 hod. na Kopečku, organizuje I. Marková
3. Synoda o synodalitě
- Setkání pro účastníky v neděli 19. 6. v 17 h. na faře – prostor pro sdílení zkušeností; jak dál?
- Krátké shrnutí k výstupním formulářům z letohradské farnosti přednesla J. Andrášová

4. Adaptační skupina na faře, M. Malá informovala, jak skupina funguje, den otevřených dveří na faře 17. 6., situace Ukrajinců v okolí Letohradu
5. 24. červenec loučení s panem farářem Roušarem, kdo se chce připojit k organizátorům, schůzka 17. 6. ve 20 h. u Hoffmannů v Lukavici

Zapsala: Marie Novotná

UKRAJINSKÝ DEN NA FAŘE

Pátek 17. června byl Ukrajinský den. Alespoň v Letohradě na faře tomu tak bylo. Lidé z Adaptační skupiny, která od května funguje pro ukrajinské děti, připravili slavnostní odpoledne pro veřejnost. Už název skupiny „RAZOM - SPOLU“ vypovídá, že tato iniciativa vznikla díky široké spolupráci Oblastní charity, Farnosti Letohrad, Města Letohrad a desítek dobrovolníků, kteří projekt podporují svou prací.
Program a pohoštění, které ukrajinské maminky na faře připravily, byl výrazem poděkování za přijetí letohradskými lidmi. Paní učitelka Marina pracuje v Adaptační skupině jako zaměstnanec Oblastní charity a ocenila pomoc českých rodin: „Všichni nám velmi pomáháte - v obchodě, učitelky ve škole, úředníci v bance, pan starosta. Jsme za to moc vděční.“
Nápad na vznik nějaké dětské skupiny, která by ulehčila ukrajinským maminkám, aby mohly jít do práce, vznikl na farní radě. „Hned jsme se spojili s Oblastní charitou, která je v oblasti pomoci profesionálem. Díky ní a díky ohromnému nasazení dobrovolníků z farnosti jsme během dvou dnů vymysleli, jak by mohla adaptační skupina fungovat. Kontaktovali jsme desítky lidí s prosbou o pomoc, upravili jsme prostory fary a farní zahrady,“ popisoval člen farní rady Jan Čanda.
Do Adaptační skupiny chodí kolem deseti dětí. „Některé děti jsou z Doněcké oblasti a mají přímé válečné zážitky. Jejich tatínkové zůstali na Ukrajině, takže dětem je smutno. Když se před nimi zmíníme o tatíncích, vždycky začnou plakat. Ale tady jsou moc spokojené,“ vyprávěla Marina.
Provoz Adaptační skupiny mají na starosti dvě ukrajinské učitelky. Vydatně jim dobrovolnicky pomáhají české maminky, které do skupiny chodí se svými malými dětmi a dále skupina starších farníků, která pomáhá s přípravou jídla.
České maminky se zhostily práce ve skupině skutečně profesionálně. Střídají se po dvou, založily komunikační platformu, kde se vzájemně domlouvají a tvoří program. „Každý týden máme jiné téma. Do společného dokumentu píšeme, co jsme ten den s dětmi dělaly, aby ten, kdo bude mít službu po mně, věděl, na co navázat. Vždy zapojujeme do programu říkanky, pohybové aktivity, procházku, společně i individuálně, přičemž musíme připravit variantu pro pěkné i horší počasí. Stále se spolu domlouváme,“ uvedla Kristýna Peškarová.
Všech osm českých maminek, které jsou teď do projektu zapojeny, práce baví a mají z ní dobrý pocit. „Mám dcery ve věku dva a čtyři roky. Musela jsem jim vysvětlit, proč jsou tady děti, které mluví jiným jazykem. Proč jsou tady bez tatínků. Naše děti přejaly roli „pomáhačů“ - nosí matrace, když je čas spaní, uklízí kelímky. Je také zajímavé pozorovat děti, jak se vzájemně domlouvají. I když každé mluví jiným jazykem, rozumí

si," dodala Kristýna.
Slavnostnímu odpoledni na faře vládla dobrá nálada, smích a štěbetání dětí. Všichni se znali, všichni stihli za krátkou dobu navázat mezi sebou blízké vztahy. Povedla se dobrá věc.
Jakže to mají ty malé děti? Každé mluví jinak, ale rozumí si… */M*

ANEŽČINY DOBROTY

Míša

S tímhle čtvrťáčkem jsem až do včerejška nepřišla do intenzivnějšího kontaktu. Zdravili jsme se, to jo, občas jsme něco prohodili, ale žádný velký povídání to nikdy nebylo.
Včera jsem měla napilno. Potřebovala jsem na Den dětí uplackovat asi sto placek a nakreslit na takovej velkej stojan s vyřízlým otvorem místo hlavy ušatýho zahradního skřítka.
Hm, tak to půjdu domů nejdřív v šest.
Jenže pak přišla moje milá asistentka Eva. A že mi jde pomoct. Ačkoli ji doma čekalo hodně práce, zůstala tam úplně nezištně se mnou a celý to naplackovala, takže já se v klidu mohla věnovat tomu skřeťáčkovi. (Btw. už nikdy nebudu dobrovolně kreslit skřetí ručku držící lopatku, tam moje výtvarný schopnosti prostě nesahaj, to si přiznejme.)
Pak zavolala stejně milá vychovatelka Péťa, jestli může do knihovny poslat Míšu, že se chystají ven, a on má děsnou alergii.
Za chvíli se objevil. S velikou krabicí kapesníků.
Míša je takovej tichej roztomilouš, kterej málokdy dává najevo nějaký emoce. Špatně mluví a člověk se musí zpočátku hodně soustředit, aby mu rozuměl, ale vtipný je, že do svý řeči míchá anglický slovíčka (nájs, kjút a tak) a že používá sem tam i těžký slova a spojení – třeba takovej „inventář zbraní" mi včera vyrazil dech.
Když Míša postřehl naše zběsilý pracovní tempo, rozhodl se, že nám musí pomoct.
Čekali byste, že to bude jen takový „jakopomáhání"? Já teda jo. Ale to vůbec. Eva mu ukázala, jak se do takovýho plastovýho kolečka, který tvoří spodek výsledný placky, přidělává špendlík. A on si sednul a valil jedno kolečko za druhým.
„Hele, Míšo, beru tě jako pomocnýho plackovače, jo? Až budu příště potřebovat, zavolám si tě, protože ti to jde skvěle!"
Míša celej znehybněl a zůstal na mě zírat.
„Cože? Vy mi vážně nabízíte práci? Já tady fakt můžu pracovat? To není možný, děkuju děkuju, já jsem tak šťastnej, tohle je nejlepší den v mým životě."
A tenhle za všech okolností tichej a neemotivní Míša kolem mě začal radostně křepčit.
Když se trošku vzpamatoval, šel si do mýho stolu pro fixu, kterou potřeboval už nevim na co.
„Hele, šéfko," vypadlo z něj spontánně, „děti do vašeho stolu nesměj, já vim, jenže já tady pracuju, takže já můžu, že jo?"
Už vám taky přijde roztomilej, viďte?
A protože fakt makal, řekla jsem mu na závěr, že si může za odměnu vyrobit nějakou svou placku. Dala jsem mu pastelky a čekala jsem, že si na ni nakreslí SpongeBoba nebo nějakou podobnou příšerku, co teď letí.
Omyl.
„Já pracuju v knihovně," stojí křivým, ale hrdým písmem na jeho zbrusu nový placce, kterou si okamžitě připjal na hruď.
Dnes s ní hned ráno přišel za mnou k mýmu stanovišti cvrnkání kuliček a „Šéfko, jsem tady a chci práci!"
No řekněte, takovýho nadšenýho zaměstnance, kdo to má?
Ehm, myslíte, že bude vyžadovat i plat?
/AN

SLÁVA NAŠÍ REPUBLICE???

Po dlouhých letech jsem se chystala jet svou „školní" tratí z Letohradu do Kostelce nad Orlicí. Znovicírované nádraží je čisté, úpravné, přehledné, ale kam se poděla zahrádka, z níž postupně výpravčí pan Hiller, později Emička Dušková bystrýma očima kontrolovali běh opozdilců od Orlice a Kolonie, dobíhajících „sedmičku". Ten vlak se tak jmenoval, ať byl jeho odjezd určen před sedmou nebo po ní a i opozdilci jej stihli.

Dnešní souprava čekající na prvním nástupišti je překvapivá. Jeden z vagonů se pyšní zkratkou PID, což je v překladu Pražská integrovaní doprava. Trochu mne to mate. Nápis na boku vagonu „Doprava v kraji Hradec Králové" by mne mohl uklidnit, ale já jsem přece na území Pardubického kraje. Naštěstí svítící informační cedule má jako cíl Hradec Králové, což mi napovídá, že vlak přes Kostelec pojede, bez obav mohu tedy nastoupit.

Kolik asi přijede spolužáků, s nimiž jsme před 70 lety maturovali? Je to správný výpočet. Píše se rok 2022 a my maturovali v r.1952.
Nech přemýšlení a dívej se, co se tu za 70 let změnilo, poroučím si.

Už zastávka v Lukavici má jinou, hezčí podobu. A těch výstavných vilek v bývalé louce před vsí!

Karlovice - kopec s historií – jestlipak dnešní děti slýchají pověst o loupeživém rytíři ze Žampachu, k jehož potrestání se rozhodl Karel IV; a proto tábořil s vojáky právě tady? Svah Karlovic má koberec z kopretin.

Louky do Bohousové a mokré cesty v nich se nezměnily. Jen zastávka sama je hezčí. Když se trať přiblíží k Orlici, změní se ta skoro nehybná tmavá hladina za jezem v bystře tekoucí průzračnou horskou vodu. A před Liticemi začne pásmo Ivanových vousů. Jak se ta vodní rostlina správně jmenuje, nevím, od dětství jsou to Ivanovy vousy, co na ně během léta rusalky a jiné vodní víly nasázejí tisíce drobných bílých kvítků. Ve vodě září jako perly. Brodit by se tou průzračnou vodou chtělo, pohladit si ty vousy a je k nevíře, že v dobách, kdy se jezdívaly závody na Divoké Orlici, byla po líšnických peřejích část, jíž se říká Litický oblouk, tou nejobávanější. Aby to divoce teklo, odpouštěla přehrada Pastviny to, co se po jarním tání zdálo nadbytečné.

A to už jsem v kraji výletů z dětských, mateřských i babičkovských dob. Snad je to těmi hrady a zámky na cestě, ale chcete-li vidět opravdového přednostu stanice s červenou čepicí, dívejte se v Liticích, v Potštejně i v Doudlebách.

A protože byla sobota, ve všech jmenovaných stanicích vystupovaly houfy mladých rodin s dětmi, pravověrných turistů opatřených holemi, i cyklistů, aby si stejně jako kdysi my užili krás tohoto kraje.

Louky, řeka, stráně, bezpočtu odstínů zelené. A ty smrky. Vztahují se k nebi v takové výšce! Kořeny někde v hloubce u řeky, koru-

na nad obloukem litického tunelu.

Z té zeleně sem tam vykouknou půvabně osamělé bývalé strážní domky. Hezky česky se jim říkalo vechtrovny, protože v nich bydlel a nad pořádkem na trati bděl vechtr. Jejich dnešní obyvatelé si ty domečky i jejich okolí doslova vyšperkovali. Radost pohledět.

Je jedinečný a nádherný tenhle náš kousek světa. Kamkoli jdete. Ostatně stejně jedinečný a nádherný jako kterákoli částečka puzzle, z nichž složíte naši republiku. Jen o tom moc málo mluvíme, raději hledáme chyby a šrámy, s vervou kritizujeme a obyčejně končíme znechucením a hrubým odsudkem. Když se někdo dopustí domácí chvály, moc jeho slovům nevěříme, on sám je hned podezřelý, přemýšlíme, proč to říká.

Proč nedokážeme přiznat, že milujeme svůj kraj. Je to snad špatné, být patriot a nestydět se za to? V kronikách obcí najdeme tolik příkladů, jak vědomí sounáležitosti prospívalo obci i rodáku. Odtud už je jen krůček k pocitu, kam, do které země, do kterého národa patřím.

Jak přirozeně o lásce k zemi mluví Ukrajinci, nejen dospělí, upřímně to říkají i děti. Možná právě to vědomí, kam patřím, dává odvahu k návratu do něčeho, co zdaleka nemůže fungovat. Poničená země, rozbitá obydlí, zhroucená obchodní síť, nefungující veřejná doprava, pokud vůbec přečkaly, pak omezeně fungující nemocnice. To všechno Ukrajinci vědí a přece se vracejí nebo chtějí vrátit. Nenechají přece pole ladem. Musí znovu budovat domy, školy, podniky. Všecko, co je potřeba.

Srovnávám naše postoje a jejich. :Naše - jak to, že tohle není dokonalé, proč to obec, stát nezařídí - jejich - je potřeba opravovat, postavit, nesmím u toho chybět, musím se vrátit a pracovat. Protože Sláva Ukrajině!

Hurá České republice se skvěle volá od televizní obrazovky, když údery hokejkou, pukem a bodyčeky vychytali naši zlatí hoši. Za posledních třicet let zkrásnělo kdekteré stavení, města a vesnice jsou čistší a úpravnější než kdykoli před tím, rozmnožila se síť škol, kdekdo má auto a o vybavení domácností se našim babičkám ani nesnilo. Nedostatky, které chcete vyjmenovat, a které existují, nesnesou s rozvrácenou Ukrajinou a počtem jejích mrtvých srovnání.

Když se nám podaří přesvědčit své děti, že život má smysl jen tehdy, děláme-li něco pořádného, užitečného, prospěšného, budeme mít dost instalatérů, techniků všeho druhu i lékařů. Když budeme svým poctivým životem dětem příkladem, když jim budeme vyprávět o poctivém životě jejich předků, který nebyl bez problémů, třeba se i bez hokeje dočkáme zvolání - sláva České republice.

Mně by se to moc líbilo.

EN

„Stvoření předcházela láska. Po stvoření se láska uskutečňuje. Jednou bude trvat v plné síle navěky.“ *Anthony de Mello*

TÁTA MNĚ CHYBĚL

Jako nejmladšího ze tří synů soukromého zemědělce z Kunvaldu, odsouzeného v 50. letech za neplnění dodávek, byl Vladimír Zářecký rodinnou situací poznamenán asi nejméně. Přesto má po celý život v hlavě desítky obrázků bezpráví, kterého se komunistický režim dopustil na jejich rodině. Ať už to je obraz svázaného otce s jizvami po poutech, nebo popraskané ruce své matky, která zůstala po zatčení otce se syny sama na plnění dodávek. Potkal ale i řadu dobrých lidí. Někteří mu pomohli ke vzdělání, jiní se nebáli ani v krutých 50. letech Zářeckým pomáhat na poli a podporovat je. Síla selských rodů, kterou má v sobě po obou rodičích, mu pomohla zabezpečit vlastní rodinu a podpořit bratra, který v 90. letech převzal zdevastovaný rodinný statek a začal po čtyřiceti letech opět soukromě hospodařit.

Vladimír Zářecký se narodil v roce 1944 v Žamberku do rodiny Jaroslava a Antonie Zářeckých, která žila na statku čp. 137 v Kunvaldu, nazývaném také „dolní dvůr“. Historie původně Lyerovy zemědělské usedlosti sahá do roku 1713. V dřívějších dobách se velké statky nazývaly „dvory“ a jako jakýsi předvoj hospod a pohostinství k nim patřila povinnost pomoci pocestným a lidem v nouzi. Vladimírův otec Jaroslav Zářecký (1912-1970), původem z Líšnice, se na Lyerovu usedlost čp. 137 přiženil v roce 1939 sňatkem s Antonií Lyerovou (1914-1993). Postupně se jim narodili tři synové: v r. 1940 Jaroslav, v r. 1941 Eduard a v r. 1944 Vladimír. V době Vladimírova dětství mívalo hospodářství 32 ha orné půdy, 16 ha lesa, 20 kusů hovězího dobytka, plemenné býky a vepře, koně, ovce, slepice. Na dvoře svého statku pořádali aukce šlechtěných vepřů z celého Žamberecka.

Život na zemědělské usedlosti znamenal především práci od rána do večera včetně nedělí a svátků, do které byli zapojeni všichni členové rodiny. Na sezónní práce si najímali brigádníky a pocestné. Děti z rodiny úměrně svému věku dělaly vše, co bylo potřeba. Vladimír měl od malička na starosti třeba sekání roští a topení v kachlových kamnech. Dokud byly děti malé, hlídala je sousedka Kodytková, vdova z první světové války. Rodiče zatím pracovali. Hospodářství ale neznamenalo jen bezduchou fyzickou dřinu. Aby úspěšně fungovalo, musel hospodář svěřený majetek vést patřičně ekonomicky, technicky i lidsky. Mnozí hospodáři byli v obcích přirozenými autoritami, s progresivními myšlenkami v oblasti ekonomické, politické či sociální. Takových sedláků bylo v Kunvaldě víc: Veverka, Müller, Lyer, Bílek. Jejich statky prosperovaly, dávaly práci lidem z okolí, technicky byly na výši. Statky také mívaly své nadace, které umožnily nadaným členům rodiny odborná studia. „Jeden z předků studoval ve Vídni a strýc Jan Lyer byl Plečnikovým žákem na architektuře v Praze,“ uvedl Vladimír Zářecký. To vše samozřejmě skončilo s rokem 1948 a nástupem komunistů k moci.

Z odbojáře kulakem

Někteří ze statkářů se za války aktivně zapojili do odboje. Stejně tak Vladimírův otec Jaroslav Zářecký, který podporoval ve válce partyzány. „Pamatuji se na ruského zajatce, kterému táta pomáhal během války. Centrum partyzánské skupiny, kterou otec podporoval, bylo v Jablonném nad Orlicí. Jednou tátu a další lidi z Kunvaldu pozatýkali a zavřeli na Pečkárně v Praze. V odboji byl i děda Jaroslav Zářecký z Líšnice. Protože oba byli s tátou členy Agrární strany, děda pak dokázal přes vedení Agrární strany tátu dostat z nacistického vězení ven,“ popisoval pamětník.

V r. 1946 se Jaroslav Zářecký zaručil za německou rodinu Neugebauerovu z Neratova, a vzal je k sobě na statek na práci. Tím je zachránil před odsunem. Sedmičlenná rodina žila u Zářeckých, pomáhali na statku a jejich děti se rychle skamarádily. V roce 1950 ale museli od Zářeckých odejít nejen Neugebauerovi, ale i všichni ostatní, kdo u nich pracovali. Ze Zářeckých se stali kulaci. Už v lednu 1950 museli na příkaz Okresního národního výboru odevzdat traktor, který si koupili na úvěr. Soudruzi z okresu to odůvodnili jeho malým využitím. Nedbalým používáním pak družstevníci traktor kdesi na státním statku záhy zničili. Odevzdat museli i pluh a samovaz. Zářečtí pak museli všechny práce doma dělat ručně, pouze s koňmi. Snížili jim stav zvířectva, zvýšili dodávky. Za nesplnění platili sankce a pokuty.

Cílem komunistické vlády byla likvidace selského stavu a nucené zakládání Jednotných zemědělských družstev. Proto byla v listopadu 1951 zahájena Akce K („kulak“) směrnicí, která určovala uspořádání poměrů v zemědělských rodinách zabavením majetku, perzekucí rodinných příslušníků vystěhováním z obce. Každý, kdo vlastnil víc než 13 ha půdy, byl označen za „kulaka“, vesnického boháče a nepřítele lidu. V první vlně „kulak“ nesměl pracovat v JZD, aby neovlivňoval ostatní. Jenže hospodařit ve velkém nikdo jiný neuměl, a tak postupně mohli do JZD vstoupit i oni.

Připoutaný táta

V červnu 1953 zatkli příslušníci StB Jaroslava Zářeckého. „Když jsem přišel ze školy domů, bratr na mě volal, ať jdu za ním do kůlny. Byli jsme tam snad tři hodiny a odtamtud jsme poslouchali, co se děje na dvoře. Patnáct estébáků tam prohrabávalo statek vzhůru nohama. Nikdo v té době nebyl doma, celá rodina pracovala na poli. Postupně, jak se vraceli domů, je estébáci odchytávali,“ vyprávěl Vladimír Zářecký. Tehdy mu bylo devět let. „Já měl hrozný strach. S křikem a brečením jsem prorazil jejich řadu, abych se dostal k matce, ta nebyla spoutaná. Otec byl v místnosti přivázaný k židli a vyslýchali ho. Všude byl rámus a nepořádek.“

Nakonec estébáci otce odvezli. „Pamatuji,

jak táta prošel k autu. Otočil se a snažil se spoutanýma rukama zamávat. Bylo to hrozné. Nevěděli jsme, jestli se vrátí," vyprávěl pamětník. Po zatčení otce nastala Zářeckým doba, kterou Vladimír charakterizuje slovy „obrovská tíže". Na veškerou práci bez mechanizace zbyla maminka s třemi syny – třináctiletým Jaroslavem, dvanáctiletým Eduardem a devítiletým Vladimírem. „Já měl na starosti pasení krav, musel jsem se naučit odvázat krávy, vyhradit jim cestu na pastviny, nahnat je tam. Matce jsem pomáhal s chovnými prasnicemi. Na ní a bratru Jaroslavovi visela orba, Eduard dojil krávy. Všichni jsme stále poklízeli a vyváželi hnůj, aby zvířata byla v čistotě. Nejhůř na tom byl nejstarší bratr. Měl ruce oteklé a sedřené do krve, stejně jako matka." Pamětník uvedl, že i v této těžké a vystrašené době je někteří lidé nenechali na holičkách, a chodili jim pomáhat. Zejména senoseče byly problematické, protože tráva z velké rozlohy se musela usušit a sklidit v krátké době.

Odvážná vdova

V této době se Zářeckým objevil na zdi domu nápis: ZDE BYDLÍ KULAK. Jaroslav Zářecký se zatím dostal do Hradce Králové a na Pankrác, kde prožil osm měsíců v samovazbě. Krajský soud v Hradci Králové ho odsoudil 9. dubna 1954 za protistátní činnost k osmi rokům odnětí svobody, propadnutí veškerého jmění a ztrátě čestných práv občanských. Po roce věznění a žádosti o obnovené řízení mu odnětí svobody zkrátili na šest let. Dalším řízením po třech letech ho propustili. Spolu s Jaroslavem Zářeckým byl v Hradci Králové odsouzen také další kunvaldský statkář Bohuslav Veverka, který tehdy dostal doživotní vězení a ve vězení také v r. 1957 zemřel.

Zajímavou příhodu uvedl Vladimír Zářecký ze soudního procesu, kde byla přítomná paní Kodytková, válečná vdova, která od mládí pečovala u Zářeckých o děti. „Tato stará paní přizvaná jako svědek ostrým způsobem napadla soud, že nemá pravdu. Bránila tátu a všechny ostatní obžalované kulaky z vesnice. Říkala, že bez těchto statkářů by ve vsi nemohl nikdo hospodařit, protože pomáhali lidem při práci. Jako jediná se jich zastala. Pak ji rychle vyvedli ze soudní síně," popisoval pamětník.

Jaroslav Zářecký si trest odpykával v Leopoldově, v uranových dolech v Jáchymově a Příbrami. Dopisy sice mohli psát, ale došly jen některé. Návštěvy byly sporadické, jak vzpomínal jeho syn Vladimír: „Já jako nejmladší jsem byl dvakrát v Příbrami. Vždycky jsem se tam rozbrečel, protože to prostředí bylo stísněné. Návštěvy se odehrávaly přes sklo, ne přímo. Táta brečel, byl hubený a nemluvný. Bylo to hrozné. Matka mně vždy nacpala do kalhot cigarety, a když se dozorce otočil, dál jsem je tátovi."

Ruce sedřené do krve

Antonie Zářecká dřela do úmoru se syny v hospodářství, aby odvedli nesplnitelné dodávky. Nejstarší Jaroslav s Eduardem ani nemohli chodit do školy, aby zvládli všechnu práci. Budíček měli ve čtyři hodiny ráno. Matka šla dojit, Jaroslav ke koním, Eduard dojit. Když to šlo, pak teprve odcházeli do školy. V sezóně museli pomáhat celý den. „Kolikrát jsem bratry za celý den ani neviděl. Já jako nejmladší jsem na tom byl nejlíp. Měl jsem na starosti u krav krmení, drůbež, vyklízení hnoje, topení." Odolávali těžko představitelnému tlaku. Odolávali psychicky i fyzicky. Na co asi Antonie myslela, když po večerech mazala svému nejstaršímu synovi do krve sedřené ruce a záda? Kolikrát bolestí nespali. Dřeli, a sami trpěli nedostatkem. „Matka měla tvrdé mozolnaté ruce. Jednou šla požádat do Žamberka na pracovní úřad, aby si jednou za rok mohla nechat půl prasete pro svou rodinu. Rozčílila se tam a řekla jim: ‚Jestli mně budete vykládat, že nedávám dodávky, tak se podívejte na mé ruce. Podívejte se na mého nejstaršího syna, který ani nechodí do školy, jak máme sedřené ruce! A jestli mi to nepovolíte, tak tou tvrdou rukou dostanete!' Chlap na ni koukal, a tu půlku prasete jí povolil," vyprávěl Vladimír Zářecký.

Vrátil se jiný člověk

Jaroslava Zářeckého po třech letech propustili odvolacím soudem z vězení. Je možné, že to bylo zásluhou Antonína Zápotockého, kterého matka se strýcem navštívili s prosbou o pomoc na Zápotockého (dříve Masarykově) chatě na Šerlichu. Tam jim Zápotocký slíbil, že se na to podívá. Přestože se v roce 1956 otec Jaroslav vrátil domů, rodině to moc nepomohlo. Vrátil se totiž zlomený člověk. Do komunistického kriminálu vešel v roce 1953 sebevědomý hospodář, po třech letech z něj vyšel apatický člověk. O tom, co zažil ve vězení, nesměl nikde mluvit.

Někteří doma tátu vítali, někteří se ho stranili. Děda zemřel půl roku před tátovým propuštěním. Ani na pohřeb tátu nepustili. Nesměl pak pracovat v zemědělství. Zaměstnal ho pan Kočí u Správy silnic v Žamberku. V roce 1956 soudruzi z okresu vyhodili ze zemědělského učiliště v Kostelci nad Orlicí nejstaršího bratra Jaroslava s tím, že jeho vzdělání je nežádoucí. Eduard se vyučil zedníkem. Vesnice byla bezduchá a rozklížená. „Lidé se nestýkali. Každý se bál každého. Někteří nevydrželi a udávali," popisoval pamětník.

Štěstí v neštěstí

Vladimír Zářecký nastoupil po základní škole v Kunvaldu v roce 1958 na Střední průmyslovou školu stavební v Hradci Králové. „Na střední školu mi pomohl kunvaldský učitel Filáček, který se mi věnoval víc, než musel, a dále strýc Jan Lyer. Znali osud naší rodiny a chtěli nám nějak pomoci. Také v Hradci Králové o osudu naší rodiny věděli dva učitelé, kteří mě tam podporovali. Musel jsem být ale lepší než ostatní, protože jsem měl rodinný škraloup a nechtěl jsem své učitele zklamat. „Po třech týdnech od nástupu si mě zavolal ředitel do sborovny a kladl mi na srdce, že na této výběrové škole já obzvlášť nesmím mít čtyřku na vysvědčení, protože čtyřka znamená brzký odchod ze školy." Vladimír se skutečně snažil a v roce 1962 úspěšně odmaturoval. V té době už řada učitelů na této střední škole nebyla, protože je vyhodili.

Protikulacký teror v druhé polovině 50. let nabýval na síle. Zesílená agitace, stále se zvyšující dodávky a represe. Jeden z kunvaldských statkářů tehdy tlak nevydržel, a oběsil se. Nejhorší dobu prožila Antonie Zářecká koncem padesátých let, když odešli všichni synové z domu – dva nejstarší na vojnu, Vladimír na střední školu. Doma zbyla na práci jen ona a manžel, který se choval jako cizí člověk, a který pod soudním zákazem nesměl doma pracovat. Doma už nebylo nic jeho, veškeré jmění propadlo. Ani na své vlastní posteli by neměl spát.

V roce 1959 vstoupila Antonie Zářecká do JZD Kunvald. Veškeré budovy zabralo JZD, jí zůstala jedna kravka a ovce. Než postavila nově založená JZD vlastní kravíny, vepříny, seníky či sklady, odbývala se družstevní zemědělská výroba v zabraných „kulackých" prostorách. A tak i Antonie pracovala ve vlastním statku na jezedáckém. To však kupodivu nebránilo tomu, že až do sedmdesátých let splácela dluh na vepříně, který Zářečtí postavili ve válečných letech, a který mělo JZD dávno zabraný.

V roce 1960 Antonín Novotný vyhlásil dokončení kolektivizace z 84 procent a vítězství socialismu v Československu. Rozvrátit venkov a zpřetrhat zemědělskou tradici na dlouhé desítky let se bohužel komunistům skutečně podařilo.

Síla rodu

Těžko pochopitelnou duševní sílu Antonie Zářecké vysvětluje její syn řádem a určitou tvrdostí, kterou v sobě měla ze starého selského rodu Lyerů. Udržet majetek za každou cenu, nadřazovat povinnost a zodpovědnost vlastním zájmům a pohodlí – to bylo v povaze dobrých šlechticů stejně jako dobrých statkářů. S tvrdostí, ne však necitelností, a zároveň vědomím své vlastní hodnoty dokázala v životě projít nepředstavitelnou fyzickou dřinou, bolestí, žalem, ponížením dětí, duševním zmrzačením manžela v komunistickém kriminále. Ani stopa po sebelítosti.

Po střední škole Vladimír dělal zedníka v JZD Kunvald. Pak mu strýc sehnal místo v Pardubicích na krajské správě obnovy

památek. V letech 1963-1965 byl na vojně u silničního vojska, kam směřovali vojáci z „pochybných“ politických či rodinných poměrů. „Tam mě lákali, abych šel na vojáka z povolání a vstoupil do strany. Bylo to docela kruté. Na rok jsem se dostal na východní Slovensko, kde se nás snažili nesmyslnou drezurou a tvrdou agitací převychovat. Přežil jsem to asi jen díky statkářské tvrdosti,“ vzpomínal pamětník.

Nepleť se do politiky

Hned po vojně se Vladimír v r. 1965 oženil s Václavou Šípkovou, narozenou v r. 1947, a přestěhoval se do Letohradu, kde sehnal místo v podniku OEZ Letohrad. Tehdy se také snažil dostat z otce nějaké informace o tom, jaké to bylo ve vězení. „Ukázal mi tmavé pruhy na zápěstí, které měl z vězeňského pobytu. Radil mi, ať si přečtu Kapitál a Mein Kampf. Když ho osm měsíců na samotce vyslýchali, měl po celou dobu želízka. Po několikahodinovém výslechu mu ze zápěstí kapala krev. Od té doby měl zničená zápěstí. Vyprávěl, že práce v uranových dolech byla velice nebezpečná, že jen šťastnou náhodou leckdy unikl tragédii. Politické vězně dávali prý na dolní postel a nad ně psychicky nemocného nebo pomočujícího se vězně,“ popisoval pamětník.

Na jaře 1968 chtěl Vladimír s kamarády v zaměstnání založit Klub angažovaných nestraníků. Otec ho však rázně varoval, ať se neplete do politiky. Měl o svého syna strach. Vladimír ho poslechl, a tím se vyvaroval dalších problémů. „Jednadvacátého srpna 1968 projeli Letohradem brzo ráno tanky. Lidé se shromažďovali a debatovali. Nikdo nevěděl, co se bude dít. Jel jsem za matkou do Kunvaldu, a ta mi říkala, ať si rychle nakoupím potraviny. Když jsem přijel zpět do Letohradu, už jsem v obchodech nic nesehnal,“ uvedl pamětník. Jako technický kádr se stavební mistr Vladimír Zářecký nevyhnul prověrkám, které následovaly po vpádu vojsk Varšavské smlouvy: „Prověřoval mě můj šéf, jeden z nejvyšších straníků. Odpovídal jsem dost neurčitě, že jsem stavař a tanky mě nezajímají. Byl jsem opatrný. Bál jsem se o práci,“ popisoval tehdejší situaci.

V červenci 1970, kdy zemřel Vladimírův otec Jaroslav, už měl pamětník dvě dcery: tříletou Venuši a roční Vladimíru. „Tvrdím, že na uranu tátu zabili. Už to nebyl on, když se vrátil. Měl závratě, nedostali jsme z něj slova. Jako kdyby nežil,“ uvažoval jeho syn Vladimír. Pohřbu Jaroslava Zářeckého se účastnilo velké množství lidí a sledovali ho také četní příslušníci StB. „Lidé se chodili rozloučit s otcem k nám domů, pohřeb se tehdy vypravoval ještě z domova. Na statku nad rakví řečnil jeho spoluvězeň z Leopoldova, který po svém vystoupení beze stopy zmizel. Představil se, a najednou začala spousta neznámých lidí fotit. Mluvil tam neohroženě i o tom, že jeho kamarád Veverka byl ve vězení nahnaný na dráty. Já jsem nad rakví poděkoval tátovi a pak jsme ho uložili do hrobu. Táta mi moc chyběl, když jsem byl malý kluk. Po návratu z vězení byl sice doma, ale chyběl mi stejně, protože se z něj stal jiný člověk. Často jsem na něj myslel, a čím jsem starší, myslím na něj víc a víc,“ uvažoval pamětník.

Restituce

V r. 1979 se Zářeckým narodila třetí dcera Veronika a o rok později odešel Vladimír Zářecký z OEZ do Montostavu Letohrad. Manželka pracovala jako prodavačka.

V listopadu 1989 se Vladimír Zářecký aktivně účastnil demonstrací v Praze, kde pomáhal ozvučovat Václavské náměstí. „Byl to úžasný zážitek, tolik lidí pohromadě jsem nikdy neviděl,“ komentoval tehdejší dění. V Letohradě byl ustavujícím členem Občanského Fóra a s pomocí evangelického faráře Pavla Rumla tehdy organizovali četná setkání a schůze. Za otce figuroval v Konfederaci politických vězňů, účastnil se jejich setkání a s politováním pozoroval vývoj pravicových politických stran, zejména ODS, do kterých vkládal naději, že jejich politika bude jasně protikomunistická.

V 90. letech požádali o rehabilitaci otce Jaroslava, která nebyla z důvodu okupace dokončená v roce 1968. O dvacet let později bohužel už nebyly k dohledání dokumenty, vztahující se k případu Jaroslava Zářeckého, ani legitimace jeho válečného odboje.

Rodinný statek v Kunvaldu rodina restituovala. Vladimír s Eduardem se vzdali svých podílů, aby nejstarší bratr Jaroslav mohl statek spolu se svým synem převzít. Po čtyřiceti letech v majetku JZD byl naprosto zdevastovaný. „Za celou dobu tam nebyla provedená žádná údržba, všude byla původní elektrika, budovy byly na spadnutí,“ popisoval pamětník. Nabytí statku provázely problémy s družstvem, protože chtěli náhradu majetku vloženého do družstva, ale JZD jim nemělo co dát. Nakonec ale bratr Jaroslav se svým synem začali rekonstruovat statek. Vzali si půjčky a začali bourat, přebudovávat, stavět. Dnes je ve výborném stavu. Rodina Zářeckých opět hospodaří a má i pokračovatele v mladé generaci.

Po otevření hranic Vladimír Zářecký pracoval devět let na stavbách v Německu a pak ve stavební firmě svého zetě v Letohradě. Do důchodu odešel v roce 2006.

Jako poselství mladé generaci vzkázal Vladimír Zářecký následující: „Věřící lidé se snaží žít podle kladných životních zásad. Lidstvu by pomohlo, kdyby tyto zásady drželi všichni – nejen věřící. Kdyby lidé pochopili důležitost vzdělání, protože nevzdělanost se každému vrátí ve stáří. Když někdo zkrachuje, není to katastrofa. Důležité je jít zase dál. Makat na sobě a dívat se kolem sebe.“

/M, www.pametnaroda.cz

Když

Když bezhlavost svým okem klidně měříš,
ač tupen, sám že nejsi bezhlavý,
když, podezříván, pevně v sebe věříš,
však neviníš svých soků z bezpráví,
když čekat znáš, ba čekat beze mdloby,
jsa obelháván, neupadat v lež,
když, nenáviděn, sám jsi beze zloby,
slov ctnosti nadarmo však nebereš,
když umíš snít a nepodlehnout snění,
když hloubat znáš a dovedeš přec žít,
když proti triumfu i ponížení
jak proti svůdcům spolčeným jsi kryt,
když nezoufáš, nechť pravdivá tvá slova
lstí bídáků jsou pošlapána v kal,
když hroutí se tvé stavení a znova
jak dělník v potu lopotíš se dál,
když spočítat znáš hromadu svých zisků
a na jediný hod vše riskovat,
zas po prohře se vracet k východisku
a nezavzdychnout nad hořem svých ztrát,
když přinutit znáš srdce své a čivy,
by s tebou vytrvaly nejvěrněj,
ač tep a pohyb uniká ti živý
a jen tvá vůle káže „Vytrvej!“,
když něhu sneseš přílišnou i tvrdost,
když svůj jsi, všem nechť druhem jsi se stal,
když, sbratřen s davem, uchováš si hrdost
a nezpyšníš, byť mluvil s tebou král,
když řekneš: „Svými vteřinami všemi
mně, čase, jak bych závodník byl, služ!“,
pak pán, pak vítěz na širé jsi zemi —
a co je víc: pak, synu můj, jsi muž!

Kudyard Kipling, překlad Otokar Fisher

JAK TAKÉ FUNGOVAL SOCIALISMUS

Zdenek Porkert

Auto

Pracoval jsem ve výzkumném ústavu, kde jsem opravoval průmyslové rentgenové přístroje. Přivezli mně z Moravy na opravu prosvětlovací pult na prohlížení rentgenových snímků. S dotyčnými jsem se znal a hned, když mně přístroj předávali, mi řekli, u vypínače je špatný kontakt. Drát je odpojen. Víš, my jedeme do Prahy a nechtěli nám dát auto, museli bychom jet vlakem. Tak vezeme přístroj do opravy.

Plán

V Ostravě jsme předávali přístroj na kontrolu tlakových lahví. Byl to výsledek „výzkumného úkolu“ našeho vývoje. Přístroj jsme slavnostně předali a nainstalovali, a současně s tím fakturu. Výsledek byl, ne to nejde, to musíte fakturovat alespoň dvakrát tolik. My bychom nevyčerpali peníze vyčleněné na vývoj a výzkum. A když je nevyčerpáme, nesplníme plán a nebudou prémie.

Mount Armabeton

Přímo z oken kanceláře, kde jsem seděl, byl kopec. Kopec, na který vyvážel Armabeton odpad, suť. Nazývali jsme kopeček Mount Armabeton. Tam bylo spousta velice hodnotných pokladů. Například tam elektrikáři zahrabávali kabely. Protože byli placeni úkolově podle položených kabelů. A nejlépe se to počítalo podle počtu vyfasovaných metrů kabelů. Ale nedotáhli jsme to zdaleka tak daleko jako v SSSR. Můj kamarád z Doněcka mně vyprávěl, že jeho táta, traktorista, v lese vypouštěl naftu. Byli placení za „odpracované hodiny na traktoru“ a to se zase nejlépe počítalo z nafty.

Co se vyhazovalo

Měli jsme vždy nějaký „výzkumný úkol, projekt“. Na ten byly naplánované peníze a podle toho jsme mohli kupovat materiál. Jenomže ten se nedal kupovat kdykoliv, ten se kupoval, když se sehnal, když byl. Byly to především polovodiče. Takže jsme měli obrovské zásoby z předešlých úkolů a museli myslet na budoucnost. Jenomže když náhodou něčeho se sešlo moc, něčeho moc zbylo, bylo nebezpečí průšvihu. Protože po skončení úkolu nesmělo oficiálně zůstat nic. Tak jsme do popelnic vyhazovali postupně, aby se na to nepřišlo, nové polovodiče, tranzistory, integrované obvody, i zařízení. Kdybychom to přihlásili, byl by průšvih. Toho mimochodem využili u nás „privatizátoři“ po Listopadu, když se Výzkumný ústav začal rozpadat. Protože existovala spousta neevidovaného materiálu, zařízení, přístrojů, které se bez problémů rozkradly. Vlastně nerozkradly, ale rozebraly, protože neexistovaly.

Zlepšovací návrhy

Jendou z cest, jak si v práci přivydělat, bylo podávat zlepšovací návrhy. Každý podnik měl komisi a ta vždy návrh prověřila a navrhla pár stovek, někdy i tisíc jako odměnu. Sám jsem zlepšovacích návrhů podal několik, Pamatuji jeden táty. Dělal v tiskárně. Při obědě si strávníci na druhý den razítkem na bílý papír a na svůj lístek označili, co chtějí druhý den. A z papíru kuchaři razítka spočítali. Táta „vymyslel“, že když natiskne papíry, kde budou čtverečky, navíc s pořadovým číslem, nebudou muset kuchaři nepřehledná razítka počítat, budou to vidět hned. Tak za to bylo také pár stovek. Protože neexistoval trh, neexistovala motivace, každá blbost se řešila úředně.

Fušování

Fušování nemělo význam fušeřina, zfušovat, ale „bastlení“ vyrábění v práci věcí, které se nedaly koupit. Pamatují to především ti z dělnických profesí.

Nemělo to jenom účel si obstarat to, co nebylo možné koupit nebo velmi obtížně, ale přinášelo to i radost v práci. Mívali jsme ve skřínce, v pracovním stole, šuplík, kde jsme si věci na tuto výrobu ukládali. Radostný šuplík.

Mezi těmito výrobky byly zvlášť populární: cirkulárka, svářečka, sekačka na trávu, nabíječka baterií, konvertor na druhy tel. program, zesilovač, anténa, stahovák na ložiska, horské sluníčko, kulma na vlasy, výfuk. Předzesilovače s pašovanými tranzistory BFR41 na příjem „imperialistických“ vysílačů. Byli i mistři ve fušování, kteří vyráběli přívěsy za auto, přestavovali Avie na cestování,..

Některé výrobky byly poplatné době, například klik klak, na který se kradly kuličky ze soustruhů, frézek... Mezi módní výrobky patřila také např. barevná hudba.

Potom fušování ovlivňovalo hobby. Jako milovník lodi jsem si v práci vyráběl kotvu, odléval lodní šroub, vyráběl vazáky, kompletní spojku a vedení hřídele lodního šroubu ...

Kradlo se

Z jednoduchého důvodu, řada věcí se vůbec nedala koupit, prostě v maloobchodě neexistovala.

Moje loď měla hezkou béžovou barvu, stejnou barvu jako pražské tramvaje, natřená dvousložkovým nekoupitelným nátěrem ukradeným z Tatry Smíchov. Polyuretan na vypěnění windsurfingu... také z Tatry Smichov. A kradl se nerezový plech, pozinkované nebo kadmiované šrouby a matky. Prodávaly se pouze železné bez jakékoliv povrchové úpravy.

Trubku na anténní stožár pro mě ukradl kamarád, který jezdil s autojeřábem. Přivázal jí podél ramena jeřábu, a tak jí převezl přes vrátnici. Trubka na stěžen winsurfingu byla taktéž ukradená, z Vítkovic. Potřeboval jsem, aby byl z pevnostního duralu, to se opravdu nedalo koupit. Vyráběl jsem si také kuchyňskou digestoř. V obchodě byly, ale pouze v jednom rozměru a bílé, ale já chtěl něco extra. Dokonce jsem jí měl smaltovanou, to mi zajistil kamarád v Moravii Olomouc.

Pamatuji na skutečně velkou akci, výroba nabíječek na autobaterie. To byla opravdová manufaktura, vyrobili jsme desítky a desítky kusů. Zámečník vyráběl skřínky, paní v navijárně navíjela transformátory (ani fabrika nemohla řadu věcí koupit, tak si sama navíjela trafa), lakýrník skřínky lakoval, já jako elektrikář vše zapojoval. Nejdůležitější však byl mistr. Ten měl podpisové právo a mohl fasovat materiál.

Kamarád vyrobil 100 (slovy sto) konvertorů k televizoru. Takto si vydělal na Trabanta.

Zajímavá příhoda

Dne 28. října, oslavovaného jako Den znárodnění, se některé roky organizovala na Staroměstském náměstí demonstrace. Mistr nám

---

UMĚLKYNĚ

„Chceš ke svatému přijímání?“ Hraje mi při mši na kytaru, tak to abych věděl, zda jí podat jako první. „Já jsem nebyla u zpovědi,“ zavrtí hlavou a rozpačitě se usměje. Raději bude hrát, a vlastně jí to tak sedí líp. Je umělkyně, a ty to mají s Pánem Bohem ještě nějak jinak, umělci, ti proroci dnešní doby. Její písně jsou jako jakési zvláštní modlitby, ve kterých slovo Bůh nepadne, ale je ho tam všude plno, třeba v ptácích, bezdomovcích nebo dešti, její písně modlitby jsou plné života. Ona to tak má, plné života. Chcete příklad?

„Láďo, četl jsi o tom, kolik dostali ti kluci, co vypálili kostel v Gutech? Co kdyby jim církev odpustila, nebylo by to to nejlepší svědectví? Já chci někam napsat, komu ale?“ Jana jejich čin neschvaluje, jen se na ně dívá jinak, a já se před ní tak trochu stydím. „Napiš panu biskupovi Lobkowiczovi, pod něj ten kostel spadal,“ radím, i když vím, že to těm blbým klukům stejně nepomůže. Jana dopis napsat musí, už kvůli sobě, ale možná, že i kvůli mně.

Uběhlo kus roku. „Láďo, víš, co je velký problém, který už třeba ve Vídni mají dávno vyřešený? To, že si bezdomovci nemají kam uložit věci, tak je nosí stále s sebou. Vymyslela jsem projekt „skříňky pro bezdomovce“, už to mám rozjednáno s magistrátem! Ale kam je umístit? Lidé bezdomovce nikde nechtějí. Co tak třeba dát po čtyřech skříňkách kolem každého kostela?“ Jana, která miluje Krista, ale do žádného kostela nechodí, neví, na koho se obrátit. „Na arcibiskupství nepiš, zkus to raději u jednotlivých farností,“ říkám nesměle a zase se stydím, protože tuším, jak dopadne.

„Hele, podívej na ty obrazy, ty jsou, co?“ Jana mi ukazuje v telefonu desítky fotek zvláštních velkých obrazů, na všech jacísi andělé nebo jim podobné bytosti, a všude kolem kostely, mešity a synagogy. „Jsou to obrazy bezdomovce, který žije v lese v jedné chatrči ve Slovinsku. Jsem s ním v kontaktu už pět let. Chci ty obrazy vystavit, zachránit a jemu pomoct. Přišel bys na vernisáž třeba v nějakém klášteře, spolu s židovským a muslimským duchovním? Na anděly přece věříte všichni tři.“

Ladislav Heryán

řekl, že v poledne končíme a odejdeme na Staroměstské náměstí. Já se pokusil naivně argumentovat, že nejdu, že si myslím, že společnosti pomohu více tím, že zůstanu v práci pracovat. Mistr to smetl ze stolu, že jsem mladý a ještě tomu nerozumím (byl to i milicionář). Důvod byl prostý, chtěl jsem v práci zůstat sám a „fušovat“. A také se sesypaly na mne i ženské na dílně, které samozřejmě chtěly domů a měly strach, že budou pak muset také zůstat. Protože na Staroměstské náměstí dorazil vždy pouze zlomek lidí, s tím se ale počítalo,
Tak nějak fungoval socializmus.

PROLETÁŘI HRÁLI BEATLES

Po skončení veterinární fakulty jsem musel nastoupit na vojnu a mou první praxí byla funkce lapiducha (neboli zdravoťáka) na vojenské ošetřovně. Bylo jaro roku 1969 a v armádě probíhaly tvrdé politické čistky.
Mým přímým nadřízeným byl vojenský lékař, který hlasitě, statečně a většinou velmi sprostě vyjadřoval svůj upřímný nesouhlas se způsobem, jakým naši spojenci, vojska varšavské smlouvy, vyřešili pokus o návrat demokracie do naší země. (Vysvětlivka pro mladší ročníky, které nebavil dějepis: Tedy, že nás násilně obsadili. Zbytek si vygúglujte, milé děti...)
Vedení pluku, u kterého jsem sloužil, statečného lékaře degradovalo z kapitána na vojína a poslalo šupem do civilu. Sotva se za vzpurným doktorem zabouchla brána kasáren, byl jsem povolán k veliteli.
Vstoupil jsem a zasalutoval.
„Pohov!“ zařval na mne stopadesátikilový vazoun. „Jelikož jsme právě přišli o vojenského doktora, jmenuji vás zastupujícím lékařem pluku s okamžitou platností!“
„Ale já nejsem lékař, jsem veterinář!“ zakoktal jsem.
„Tady čtu, že jste doktor,“ mávl velitel nějakým lejstrem. „Tak jste doktor nebo ne?“
„No, doktor jsem, ale vete.....“
„Tak odchod a léčit!!!!!“ Pokrčil jsem rameny, vycouval z kanceláře a usilovně jsem doufal, že se bojovníci naší lidově demokratické armády těší velmi pevnému zdraví.....
Tou dobou však končil nováčkům základní služby přijímač, což znamenalo, že po třech měsících výcviku a šikany od mazáků byli rozděleni do jednotlivých rot, například ženijní, motostřelecké nebo zdravotní. A před nástupem do rot museli absolvovat zdravotní prohlídku.
Veterinářem.... Na rozdíl od mých předchozích pacientů tihle aspoň mluvili.... Někdy velmi nevesele....Srdce se mi svíralo především nad inteligentními, ale fyzicky neduživými citlivými mladými muži, pro které byl první rok vojny většinou peklem na zemi.
Bydlel jsem na rotě a často mne v noci budil řev opilých mazáků (vojáků, sloužících na vojně už druhý rok), kteří převraceli postele i s rozespalými bažanty (tak mazáci nazývali své mladší kolegy), vyhazovali jim věci ze skříněk a pak je nutili skládat rozházené oblečení pěkně do komínků. Z neustálé buzerace, kontrolování pořádku, skládání svršků a stavění se do řad a zákrytů začínali někteří bažanti skoro šílet....
Vzpomínám si na jednoho vojína, který přišel na ošetřovnu na povinnou prohlídku. To byl těžký případ.
„Svlékněte se,“ požádal jsem mladého muže.
„Mohu požádat o ramínko?“ zeptal se.
„Pověste si oblečení na věšák,“ navrhl jsem mu a ukázal na pár háčků, trčících ze zdi.
„Prosím, půjčte mi ramínko!“ vrhl na mne vojín zoufalý pohled.
„Když jinak nedáte,“ zabručel jsem a začal hledat po různých koutech ošetřovny to zatracené ramínko. Kupodivu jsem po chvíli něco vyhrabal a hoch se s očividnou úlevou začal odstrojovat. Na ramínko pověsil uniformu a košili s prádlem složil na vyšetřovací lůžko do tak dokonalého kvádru, až mne přecházel zrak. Vsadím se, že kdybych jeho „komínek“ přeměřil, všechny míry a délky by lícovaly na milimetr.
Vojína jsem prohlédl a prohlásil jsem ho za schopného nastoupit do motostřelecké roty.
„Můžete se obléknout, vojíne, jste ve skvělé formě,“ ukončil jsem prohlídku.
„Pane doktore, vy jste si vážně ničeho nevšiml?“ zeptal se mne a neochotně se natáhl po košili.
„A čeho jsem si měl všimnout?!
„No toho, že mám jedno varle níž než druhé,“ upozornil mne vojín.
„Děláte si ze mne legraci?“ zeptal jsem se nevěřícně. „To je přece úplně normální!“
„Normální, normální,“ protestoval nešťastně, „ale úplně asymetrické!“
Obrátil jsem oči v sloup a zavelel odchod.
Udržet si aspoň částečnou příčetnost a duševní svěžest mi na vojně pomáhala hlavně hudební skupina, ve které jsem hrál na klavír. Tento band vznikl v roce 1968, kdy v zemi vládla uvolněná a svobodomyslná atmosféra a parta odvedených muzikantů vybavila kapelu elektronickými kytarami, sadou bubnů, mikrofony a krásnými kostýmy ve stylu Beatles. I název stál za to. The Hang men – Oběšenci. Tento název vyjadřoval naši upřímnou radost a štěstí, že máme tu čest sloužit povinnou vojenskou službu pro dobro naší socialistické vlasti.
Obrovský nápis The Hang men zdobil i velký buben kapely. V roce 1968 ten název nikdo neřešil, ale v roce příštím, po okupaci země Rusy, se situace v zemi zásadně změnila a politický problém se hledal v každé maličkosti.
Netrvalo dlouho a náš politruk (profesionální voják, který dbal na čistotu politického smýšlení pluku) si všiml našeho názvu a vydedukoval, že to asi bude anglicky. Tedy ne, že by tomu rozuměl, ale věděl, že angličtina je jazyk kapitalistů, tedy nepřátel.
„Co ten nápis znamená?“ pozval si nás k výslechu.
„Myslíte Hang men?“ hrál náš kapelník Marcel o čas.
„Ano. Co to znamená?“
„Nó....., to v podstatě znamená, jakó....., kývající se, teda v podstatě sebou mávající nebo zmítající se muž,“ potil se Marcel.
„Sebou mávající muž?“ zeptal se politruk nechápavě.

„Rukou mávající muž,“ vyhrkl Marcel. „Rukou mávající muž..... vlajkou. Tedy muž mávající vlajkou,“ vypotil nakonec ze sebe.
„Něco jako proletář, myslíte?“ zahleděl se politruk hloubavě na našeho baskytaristu.
„Ano. Proletář. Přesně...“ oddechl si Marcel.
„Ale proč je to anglicky?“ nedal politruk pokoj. Na to jsem však byl připraven zase já. Tato věta byla v těch absurdních časech velmi populární.
„Anglicky je to proto, aby si kapitalističtí nepřátelé mohli přečíst, s kým mají tu čest! Soudruhu majore!“
A prošlo to.....
Ale abych nepřeháněl. S tímto názvem a repertoárem Beatles jsme mohli koncertovat také proto, že náš praporčík z oddělení osvěty nezřízeně holdoval alkoholu. Když zjistil, že jsme uvolňování z kasáren na vesnické tancovačky, prohlásil se naším výchovným dozorcem a vedoucím kapely. Na koncertech vždycky spokojeně vypil všechny rumy a piva, které nám fanoušci posílali. Na velitelství pak hlásil, jak Proletáři vzorně reprezentují naši lidovou armádu. S kolegy z kapely jsme se jen podivovali, jak to ví, když po prvních pár písničkách již bezpečně dlel v delíriu a my ho museli schovávat pod starou

dekou mezi reprobednama na náklaďáku.
Hrát v kapele mne strašně bavilo a byl to kouzelný únik z hrozného monotónního světa povinné vojenské služby. Funkce zastupujícího lékaře mi však brala spoustu času, takže jsem nestíhal zkoušet nové songy a často jsem musel i vynechat tancovačku..
Snažil jsem se přesvědčit velitele, ať mne přeloží jako učitele do poddůstojnické zdravotní školy, která u našeho pluku nedávno vznikla, abych nemusel sloužit noční služby a nepřicházel tak o možnost hrát s kapelou, ale nechtěl o tom ani slyšet. „Jste tady jediný doktor, tak budete léčit, odchod!!“ Asi tak.
Ale pak se na mne náhle obrátilo štěstí. Na útvar nastoupil JUDr, absolvent právnické fakulty. A to neměl dělat. Hned jsem jeho osudové chyby využil a nakráčel za velitelem.
„Soudruhu veliteli, hlásím, že k pluku nastoupil další doktor a já žádám o přeložení jako učitel do zdravotní poddůstojnické školy..
„Vy se naotravujete,“ zamžoural na mne major, „tak mi ho sem pošlete.“
Když jsem šel za deset minut náhodou kolem velitelových dveří, ozývalo se zpoza dveří známé :
„Tak jste doktor nebo ne????“
A mnohem tišší odpověď: „Jsem, ale práv.....“
A fortissimo: „Tak odchod a léčit!“
„No jo, vojna nezná slitování,“ bručel jsem si pod vousy a bylo mi do zpěvu.....
Dalšího půl roku života jsem pak s kapelou nevynechal ani jeden koncert. Naše inkognito bylo odhaleno až jednou, když jsme hráli na družební žranici našich oficírů se sovětskými. Jeden z Rusů tam nečekaně ovládal angličtinu a zeptal se našeho politruka:
„Vysvětlíš mi, soudruhu, proč se vaše vojenská kapela jmenuje Oběšenci? To mi moc bojové nepřipadá!“
„Ne, ne,“ pospíšil si politruk, „jmenují se Proletáři.“
„No to se teda nejmenují. Jmenují se Oběšenci a na tom trvám a přinesu ti slovník, soudruhu.....“
A byl konec. Na štěstí mi zbývalo pár dní do civilu, které jsem strávil pro jistotu na marodce, neboť kolega právník mne vyšetřil a diagnostikoval syfilitidu v pokročilém stádiu. Já jsem navrhoval úplavici, ale on tvrdil, že jeho diagnóza je jen malá náplast za to, do čeho jsem ho uvrtal …

Zdeněk Lysý

RODINNÝ ZLOZVYK: Mluvíme se psem jako s člověkem.

POPIS ZLOZVYKU: Když přijdu ze školy, často si myslím, že máme návštěvu. Moje mamka mluví s naším psem jako třeba s taťkem.
Řeší spolu, co nakoupí, kam pojedeme na dovolenou, jaký je počasí a co bude vařit.

(Nikola, 12 let)

PROČ ODMÍTÁME ODPOČÍVAT?

Dalibor Špok, psycholog

Nejsem přece líný

Za neschopností opustit svoje pracovní aktivity se často skrývají chybné životní postoje. K jejich formování přispívá také společenská atmosféra a sdílené hodnoty. Nezdravé jsou z tohoto pohledu především takové sociální skupiny, ve kterých se pořádně pracovat („obětovat se“) stalo synonymem pro přepracovanost, zanedbávání sebe, neustálý výkon, neohlížení se na únavu. A tedy ani na kvalitu práce a vlastní duše. Tímto měřítkem pohlížejí tito lidé na hodnotu druhých i sebe. Zasloužený a důležitý odpočinek se najednou jeví jako lenost, sobectví, nedostatek motivace či dokonce víry.
To neplatí jen pro klasické profese, ale třeba i pro starost o rodinu a výchovu malých dětí, protože ty jsou v případě maminek v domácnosti vlastně jejich náročnou prací. Kdy naposledy slyšely třeba od své tchýně: „Vezmu si vnoučky k sobě na víkend, ať si můžeš na den odpočinout od dětí“? Chvíle odpočinku od rodinných povinností (ano, i od pobývání s druhými) je myslím ještě více přehlížená forma regenerace sil než odpočinek pracovní.
Prvním a důležitým bodem změny ke zdravému odpočinku tedy může být nutná změna komunitního pohledu v rodině, firmě či farním společenství.

Neumím pracovat

Dalším - jen zdánlivě paradoxním - důvodem, proč někdo není ochoten odpočívat, bývá neschopnost dobře pracovat. Jsou to lidé neorganizovaní nebo si neumějí hlídat čas. Chybí jim důležité profesní kompetence i obecné pracovní návyky. Pokud novinář neumí svižně psát na počítači, chirurg dobře operovat, zemědělec zručně řídit traktor – bude jim jejich práce trvat déle.
A protože naši nadřízení, klienti, firmy i my sami od sebe za jednotku času očekáváme obvykle podobný výkon, jako mají druzí lidé, je jasné, že pokud mi práce z různých důvodů trvá podstatně déle, budu svůj pracovní čas protahovat. Delší pracovní čas mě ale ještě více vyčerpá (protože i nekvalitní práce vyčerpává, stejně jako ta kvalitní a organizovaná).
A samozřejmě delší čas věnovaný práci bude znamenat méně času na odpočinek. Tím ovšem budu ještě víc unavený a kvalita mé práce bude dále klesat. Je to uzavřený kruh. Řešením je zkvalitnit vlastní pracovní kompetence, včetně například obtížné schopnosti odmítat to, co už je nad míru.

Význam relaxace

Někteří lidé si neuvědomují skutečně zásadní význam odpočinku. Berou regeneraci sil jako nejkratší možný čas k dobití baterek nebo chvíli, kdy už únavou nemůžou dál. To je ale zaručený způsob, jak se minout s hloubkou a radostí života – včetně té, kterou očekáváme od svého díla a práce. Pokud totiž nebudeme přiměřeně odpočatí, nebudeme mít ani dostatečně regenerované vnitřní prožitkové „senzory“ radosti a smyslu. Nebudeme mít zkrátka schopnost tyto důležité psychické stavy nastolovat a prožívat.
Depresivní člověk může stát uprostřed nádherné přírodní scenérie, a přesto se topit ve smutku. Přepracovaný člověk může plnit jeden důležitý úkol za druhým, a přesto v nich už dávno nevidět smysl ani potěšení. Z dlouhodobého profesního hlediska tak velmi riskuje, protože směřuje k vyhoření a ztrátě chuti pracovat. Je to ale především nezodpovědné z hlediska existenciálního, životní a spirituálního úsilí. Takové vše prostupující, dlouhodobé a hluboké vyčerpání často ústí do životního pesimismu, lhostejnosti, nedostatku sil k důležitým změnám, k plochosti nebo rutinérství.

Nemám bohatý život

Jiní z nás mohou zase příliš preferovat pracovní výkon proto, že nemají v životě jiné, stejně kvalitně rozvinuté oblasti. Je-li naše práce to jediné a nejdůležitější, co máme, jistě ji budeme neradi opouštět. Člověk s pestrými a zodpovědně rozprostřenými životními zájmy (vztahy, dobrovolnictvím, zálibami, koníčky) nebude mít problém aktivně odpočívat.
Být ve svém životě monotematický je nezodpovědné – ať už je naším jediným zájmem cokoliv. Tím, že jsme rozvinuli příliš málo oblastí, jsou nabobtnalé do nepřiměřenosti. Být monotematický představuje skoro zaručený recept, jak se s hloubkou života minout. Protože naplnění vlastního povolání a životního smyslu se jen těžko dotkneme opakováním jedné situace, jedné aktivity, jednoho tématu. Na to je naše duše příliš složitá. Bohatost života navíc přirozeně přináší spoustu zajímavých způsobů, jak odpočívat. Člověk pracovně monotematický často neví, jak zajímavě odpočívat, tedy co dělat, když nepracuje. A tak se mu odpočinkem stane polehávání, tlachání či sledování televize. Není divu, že takový odpočinek nebaví. Řešením ale není utíkat zpět k práci, nýbrž zkvalitnit svůj život jinde.

Bojím se odpočinku

Schopnost odpočívat souvisí také se stavem naší duše. Pokud uvnitř sebe nemáme pořádek, nechceme zde pobývat. Pokud na nás neustále tlačí starosti, vnitřní konflikty, neuspořádanosti nebo obavy, jaké intuitivní řešení často volíme? Bohužel nikoli potřebné postupné zpracovávání nebo promýšlení obtížných mentálních obsahů. Na to totiž nemáme dost síly a času, protože jsme unaveni a máme hodně práce, že.
Utíkáme tak k podnětům, které mají sílu naše vnitřní stavy přehlušit. A to je důvod, proč někde neustále hraje rádio či běží televize (i když nic zajímavého nevysílají), proč někdo neustále vyhledává adrenalinové aktivity nebo nevydrží být sám a pořád potřebuje společnost druhých. Jenže je to i důvod, proč někdo není ochoten ani na chvíli spočinout.

Chvíli v klidu sedět v parku, modlit se, číst si knihu, pozorovat řeku, jít na procházku. Tyto aktivity jsou uklidňující. Nemají dostatečnou razanci přehlušit neuspořádanost vnitřních stavů nebo klokot myšlenek. Naopak – vystaví nás sobě samým. A toho se bojíme, to nechceme. Často proto rychle utíkáme tam, kde to dobře známe a kde je to bezpečné: k médiím, k druhým, do jistoty životních rutin nebo - velmi často - do práce.

SETKÁNÍ

Mladý muž potkal starého muže.
Zeptal se: „Pamatujete si mě, pane učiteli?“
„Nevzpomínám si. Jak se máte? Co děláte?“
„Jsem učitelem.“
To mě těší,“ řekl stařec.
„Stal jsem se učitelem kvůli vám, vy jste mě ovlivnil.“
Zvědavý pán se ptal mladíka, čím mladého muže ovlivnil.
Mladý vyprávěl: „Jednou přišel spolužák do školy s novými, úžasnými hodinkami, jaké jsem si já přál.
Ukradl jsem mu je a stčil do kapsy.
Krátce poté si kamarád všiml, že mu hodinky chybí a stěžoval si vám, našemu učiteli.
Vy jste se obrátil na třídu a řekl: „Dnes během vyučování někdo z vás ukradl hodinky tomuto studentovi. Kdo je ukradl, tak je prosím vraťte“.
Nevrátil jsem je, nechtěl jsem je vrátit.
Vy jste zamkl dveře a řekl nám všem, abychom vstali a postavili se do kruhu.
„Zavřete všichni oči“, řekl jste a začal jste prohledávyt kapsy každého z nás, jednoho po druhém.
Když jste došel ke mně, hodinky jste objevil v mé kapse. Ale v prohlídce jste pokračoval až k poslednímu studentovi.
Pak jste řekl: „Otevřete oči, hodinky se našly."
„Vím, že jste, pane učiteli, nikdy nikomu neřekl, kdo hodinky ukradl. Zachránil jste moji důstojnost.
Tohle byl nejtrapnější den mého života.
Ale to byl také den, kdy jsem se rozhodl, že se nestanu zlodějem, nebo špatným člověkem.
Pane učiteli, nikdy jste mně nic neřekl, ani si mě nevzal stranou, abyste mě poučil o morálce. Nikdy.
Pane učiteli, díky vám jsem pochopil smysl pedagogické práce. Děkuji vám.
Pamatujete si, pane profesore, jak to bylo?“
Starý profesor byl dojat: „Ano, pamatuji si tu situaci s ukradenými hodinkami, které jsem hledal v kapsách všech studentů. Ale nepamatoval jsem si na tebe, protože při hledání hodinek jsem měl také zavřené oči.“

Při výchově máme v druhých probouzet touhu po růstu, po zlepšování se. Ponižování nikoho nenapraví.

Zjistíte-li dnes, že nejste tak moudří, jak jste si o sobě mysleli včera, jste dnes moudřejší.
Anthony de Mello

DĚDIČKA KŘESŤANSKÝCH HODNOT

Antoine de Saint-Exupéry

Je snadné založit společenský řád na podřízenosti každého jedince pravidlům. Je snadné vytvořit slepého člověka, který by přijal bez odmlouvání jakéhokoliv pána a jakýkoliv korán. Ale mnohem cennější je jistě, podaří-li se nám osvobodit člověka a naučit ho, aby si vládl sám.

Ale co to znamená „osvobodit“? Osvobodím-li na poušti člověka, který nic nezakouší, co znamená jeho svoboda? Existuje jen svoboda „někoho“, kdo někam jde. Osvobodit toho člověka by znamenalo naučit ho žíznit a ukázat mu cestu ke studni. Teprve tehdy se mu naskytne možnost činů, které už nebudou bez významu. Osvobodit kámen neznamená nic, není-li tíže. Neboť kámen stejně nikam nepůjde, i když bude svobodný.

Nuže, má civilizace se snažila založit lidské vztahy na kultu člověka, který je nad kult jednotlivce, aby chování každého vůči sobě samému i vůči druhým nebylo již slepým podřízením zvyklostem mraveniště, ale svobodným projevem lásky. Neviditelná cesta tíže osvobozuje kámen. Neviditelné svahy lásky osvobozují člověka. Má civilizace se snažila udělat z každého člověka vyslance stejného panovníka. Pohlížela na jednotlivce jako na ukazatele směru nebo zvěstovatele něčeho většího, než je on sám, nabídla jeho svobodnému vzestupu směry magnetické přitažlivosti.

Znám dobře původ toho silového pole. Po celá staletí vzhlížela má civilizace k Bohu jen skrze lidi. Člověk byl stvořen k obrazu božímu. Uctíval se Bůh v člověku. Lidé byli bratři v Bohu. Tenhle obraz Boha dodával každému člověku nezničitelnou důstojnost. Vztahy člověka k Bohu byly samozřejmým základem povinností jednoho každého k sobě nebo k druhým.

Má civilizace je dědičkou křesťanských hodnot. Budu uvažovat o stavbě katedrály, abych byl schopen lépe pochopit její architekturu.
Nazírání Boha učinilo lidi rovnými, neboť si byli rovni v Bohu. A tato rovnost měla jasný význam. Neboť rovni si mohou být lidé v něčem. Vojín a kapitán jsou si rovni v národnosti. Rovnost je už jen slovem zbaveným smyslu, není-li nic, k čemu by se mohla upnout.

Chápu jasně, proč rovnost, která byla právě rovností božských práv skrze jednotlivce, zakazovala omezovat vzestup jednotlivce: Bůh mohl rozhodnout, že ho zvolí za svou cestu. Ale protože šlo také o rovnosti božských práv „nad“ jednotlivci, chápu, proč jednotlivci, ať byli jacíkoliv, podléhali stejným povinnostem a stejné úctě k zákonům. Vyjadřujíce Boha, byli si rovni ve svých právech. Sloužíce Bohu, byli si rovni ve svých povinnostech.

Chápu, proč rovnost založená na Bohu s sebou nepřinášela ani rozpory, ani zmatek. Demagogie se vloudí tehdy, když z nedostatku společného měřítka se zásada rovnosti zvrhne v zásadu totožnosti. Tehdy vojín odmítne zdravit kapitána, neboť kdyby vojín zdravil kapitána, uctíval by v tom případě jedince, a nikoli národ.

Má civilizace, dědička boží, učinila lidi rovnými v člověku.
Chápu původ vzájemné úcty lidí. Učenec musel prokazovat úctu i uhlíři, neboť skrze uhlíře ctil Boha, jehož vyslancem byl také uhlíř. Ať byl jakkoliv významný jeden a bezvýznamný druhý, žádný člověk nesměl proto ještě usilovat o zotročení druhého. Nelze pokořovat vyslance. Ale tato úcta k člověku s sebou nepřinášela ponižující klanění před omezeností jednotlivce, před hloupostí nebo nevědomostí, neboť v člověku byla především ctěna tato vlastnost vyslance božího. Tak láska k Bohu vytvářela mezi lidmi vznešené vztahy, neboť záležitosti se projednávaly mezi vyslanci, na vyšší úrovni než mezi jedinci.

Má civilizace, dědička boží, založila úctu k člověku na úctě k jednotlivcům.

Chápu původ bratrství lidí. Lidé byli bratry v Bohu. Bratrem může být člověk jen v něčem. Není-li pouta, které by je sjednocovalo, lidé jsou k sobě přitaženi, ale nejsou spjati. Nelze být bratrem jen tak o sobě. Moji kamarádi a já jsme bratry „v“ útvaru 2/33. Francouzi „ve“ Francii.
Má civilizace, dědička boží, založila lidské bratrstvo na člověku.
Chápu význam lásky k bližnímu, která mi byla hlásána. Láska k bližnímu sloužila Bohu skrze jednotlivce. Byla povinností k Bohu, ať šlo o jedince jakkoli bezvýznamného. Tato láska k bližnímu nepokořovala toho, kdo jí byl účasten, ani ho nespoutávala řetězy vděčnosti, neboť dar se neobracel k němu, nýbrž k Bohu. Projevy lásky k bližnímu naopak nebyly zase nikdy poctou vzdávanou bezvýznamnosti, hlouposti nebo nevědomosti. Lékař byl povinen nasadit svůj život v péči o nejobyčejnějšího člověka stiženého morem. Sloužil Bohu. Neztrácel ani nocí probděnou u lůžka zloděje.
Má civilizace, dědička boží, učinila tak z lásky k bližnímu dar člověku skrze jednotlivce.

Chápu hluboký význam pokory, vyžadované od jednotlivce. Nikterak ho neponižovala. Povznášela ho. Osvětlovala mu jeho úlohu vyslance. Stejně jako ho nutila, aby ctil Boha prostřednictvím jiných, zavazovala ho také, aby ho ctil v sobě samém, aby se stal zvěstovatelem Boha. Ukládala mu, aby zapomínal na sebe a tím rostl, neboť když se jedinec nadchne svou vlastní důležitostí, cesta se okamžitě změní v zeď.
Má civilizace, dědička boží, hlásala také úctu k sobě samému, to jest úctu k člověku skrze sebe sama.

Chápu konečně, proč láska k Bohu učinila lidi navzájem odpovědné a nastolila jim naději jako ctnost. Poněvadž z každého z nich učinila vyslance stejného Boha, spočívala v rukou každého spása všech. Nikdo neměl právo zoufat, neboť byl zvěstovatelem většího, než byl sám. Beznaděj byla popřením Boha v sobě samém. Povinnost doufat by se byla mohla vyjádřit slovy:„Ty se tedy pokládáš za tak důležitého? Jak domýšlivá je tvá beznaděj!“

Má civilizace, dědička boží, učinila každého jednotlivce odpovědným za všechny lidi a všechny lidi odpovědné za každého jedince. Jedinec se musí obětovat za záchranu pospolitosti, ale nejde přitom vůbec o slaboduchou aritmetiku.
Jde o úctu k člověku skrze jedince. Skutečná velikost mé civilizace je v tom, že sto horníků cítí povinnost nasadit své životy pro záchranu jednoho jediného zasypaného horníka. Zachraňují člověka.

V tom světle jasně chápu význam svobody. Znamená svobodu rostoucího stromu v silovém poli jeho semene. Je pro člověka ovzduším vzestupu. Je jako příznivý vítr. Jen z milosti větru jsou plachetnice na moři svobodné.
Člověk takto vytvořený by měl sílu stromu. Jaký prostor by dokázal pokrýt svými kořeny! Kterou lidskou dřeň by nevysál, aby jí dal rozkvést

---

TA JEDINÁ JE PANÍ - CHUDOBA

Charles Peguy

AŤ DĚLÁME, CO DĚLÁME, ať děláme, jak umíme, budou vždy rychlejší než my, vždycky zmohou víc než my, budou mít nad námi vrch. Stačí jen škrtnout a statek hoří. Ale stavíš ho, stavět jsi ho musel léta.
Není to těžké, není to zlé. Potřebuješ měsíce a měsíce, potřebuješ práci a práci, aby dozrála žeň. A jen škrtnutí stačí, aby shořela žeň. Trvá to léta a léta, než doroste člověk; aby se uživil, musí mít chleba a chléb, stojí to práci a práci a stojí to všeliké práce, práce všeho druhu. A stačí jediná rána a zabit je člověk. Jediná rána šavlí a hotovo. Aby byl vychován řádný křesťan, pluh musí pracovat dvacet let. Aby byl pochován křesťan, stačí šavli pracovat minutu. Je to pořád stejné. Je v podstatě pluhu - pracovat dvacet let. Je v podstatě šavle - pracovat jednu minutu; a pořídit tím víc; být silnější. Skoncovat s tím. My tedy budeme vždy ti slabší. A vždycky my budeme pomalejší, vždy pořídíme míň. Jsme seskupení stavějících. Oni jsou seskupení bourajících. Jsme seskupení pluhu. Oni jsou seskupení šavle. Vždycky budeme my poraženi. Vždycky oni nad námi zvítězí, budou mít nad námi vrch.
Je to stále totéž, pře je nerovná. Válka vede válku proti míru. A mír samozřejmě nevede válku proti válce. Mír a pokoj dávají pokoj válce. Mír bývá zabíjen válkou. A válka nebývá zabíjena mírem. Nebyla-li zabita mírem Božím, mírem Ježíše Krista, jakpak by mohla být zabita mírem lidí?
Potřebuješ méně síly, abys srazil souseda, než abys srazil dub. Méně potu stojí, je snadnější být vojákem než být rolníkem. Je snadnější, je příjemnější, jak se zdá, aspoň se to tak povídá, zdálo by se prý, že je příjemnější být katem než být obětí. Ale přece jen je zvláštní fakt, a je to veliká zkouška, je to velká známka Boží dobroty, že přitom vždycky zůstává právě tolik rolníků jako vojáků, právě tolik mučedníků jako katů; právě tolik rolníků, kolik je potřeba, právě tolik mučedníků, tolik obětí, kolik je potřeba; vždycky stejně jedněch i druhých; je to jedna z největších zkoušek o Boží přítomnosti mezi námi, že je marná každá námaha, aby se tak řeklo, že dělej co dělej, aby jistá řemesla byla znemožněna, dělej co dělej, na odstrašenou před jistými řemesly, přece jen jich vždycky právě tolik provozuje ta řemesla, právě tolik, aby svět kráčel vpřed. A že nemůžeš zastrašit rolníky a že nemůžeš zastrašit oběti a mučedníky. A že vojáci se unaví dřív než rolníci a že kati se unaví dřív než oběti a mučedníci. Zdá se, mohlo by se zdát, že je výhodnější stát na místě kata než na místě oběti, na místě kata než na místě mučedníka. Ale musíte vědět, že právě to je obrovský blud.

KDYŽ SE LOUČÍ VÍLY

Ze zápisků faráře:
Na závěr nedělní sv. liturgie se se mnou přišla rozloučit paní Natalia. Loučení nebylo dlouhé. Řekla: Už je čas vrátit se domů na Ukrajinu“. Letmo se podívám na tu drobnou ženu s černými vlasy a hlubokýma hnědýma očima. Po jejím boku stojí její šestiletá dcera. Vypadají obě jako okřídlené víly z pohádky. V hlavě mi zní: „Chce se s dcerou vrátit na Ukrajinu, kde není vůbec nic jisté.“ Nejprve pojedou na západní Ukrajinu, do Lvovské oblasti, později se podle jejích slov uvidí. Říká, že je nesmírně vděčná za pomoc, kterou ji naše země i naše město Františkovy Lázně poskytly. Nikdy na tu pomoc nezapomene. Je vděčná, že zde mohla pracovat, že zde nalezla pravoslavný chrám. Moc děkuje za modlitby i možnost účastnit se bohoslužeb. Ptám se sám sebe, co o té drobné ženě vlastně vím. - De facto vůbec nic. Paní Natalia se zpovídala každý týden. Hovořila často o naději i beznaději, kterou pociťuje. O síle, kterou by ráda nalezla, o pocitech zlosti a křivdy, kterých by se ráda zbavila. Říká, že se u nás v chrámu naučila, jak důležitá je modlitba. Vysloví: „Teď už to vím a nikdy na to nezapomenu.“ Letmo políbí kříž a mou ruku. Odchází doprovázená svou malou dcerou, která za ní cupitá. Vím, že ji už asi nikdy neuvidím. Neznám její celé jméno, povolání, ani město, kde bydlela před válkou a už se to ani nikdy nedozvím. Paní Natalia mizí na venkovních schodech chrámového schodiště a svou dceru bere za ruku. V duchu si přeji, aby byly obě v bezpečí. Aby se paní Natalia znovu shledala se svým manželem, který na frontě chrání svou zemi před útokem ruských vojsk.
Ke kříži, který držím ve svých rukou, přistupují další věřící. Rád bych věřil, že ten příběh – příběhy všech těch lidí, které jsem poznal od začátku války na Ukrajině - budou mít dobrý konec. Tak jako v pohádkách, kde dobro a láska pokaždé vítězí nad zlem a nenávistí.

Irena Bernášková zvaná Inka, dcera malíře a grafika Vojtěcha Preissiga, šla 26. srpna 1942 na popraviště v berlínské věznici Plötzensee tak, jak celý život žila. Statečně, hrdě a s přesvědčením, že její oběť není zbytečná. Dnes skoro zapomenutá hrdinka odboje byla první Češkou popravenou nacisty. Bylo jí pouhých 38 let. Na svou svatbu se smrtí šla Inka hrdě. Její poslední slova před popravou zněla: „A Československá republika přece bude!“ Sťali jí hlavu gilotinou v berlínské věznici Plötzensee. Tělo předali Anatomicko-biologickému institutu Berlínské univerzity k pokusným pitvám.
Měsíc po smrti přišel rodině poslední dopis s jejími věcmi z vězení. V záložce černého kostýmu našli moták se dvěma citáty. Prvním byla slova Julia Zeyera: „Spoutanému hrdost sluší jen.“ Druhý byl výrok Plútarchův: „Jak zůstane člověk svobodný? Když pohrdá smrtí!“

DAREBÁČTÍ POLITICI VYTVOŘILI V ČESKU FALEŠNÝ OBRAZ EU

Daniel Kroupa

Začínají prázdniny. Část lidí řeší, kam na dovolenou, druhá část, kde sehnat peníze na bydlení a na živobytí. Téma, o kterém chci hovořit, Evropská unie, zdá se, že málokoho zajímá. Ale měla by.

Darebáčtí politici vytvořili v naší veřejnosti obraz této instituce, jako by se jednalo o něco odcizeného, jako by to byl úřad v Bruselu, který nám nařizuje, co smíme a nesmíme a co máme dělat. Ale tak tomu není.

U každého bruselského jednání, u každého důležitého rozhodnutí tam sedí i naši politici. A do každého usnesení mohou dát svoje připomínky a pak hlasovat pro ně, nebo proti. V některých případech mají dokonce právo veta.

Tito naši politici, když jedou do Bruselu, mluví o tom, že jedou hájit české zájmy. Nezlobte se, ale to je provinční mentalita.

Teď, když se Česká republika stává předsednickou zemí EU, budou muset ti naši holoubkové předvést, že dokážou myslet evropsky.

Čekají je stovky jednání, na jejichž agendu budou mít zásadní vliv. A budou řešit právě ty věci, které se dotýkají nás všech. Ať jsme chudí, nebo bohatí.

Budou se zabývat dodávkami plynu, ropy a dalších energií, budou řešit bezpečnost EU a zkrátka a dobře budou muset předvést, co dokážou. Posledně jsme to pokazili, doufejme, že tentokrát si svůj obraz v Evropě dokážeme vylepšit.

V partě chlapů si jeden stěžoval: „Nevybral jsem z myčky umyté nádobí a žena se mnou dva dny nemluvila.“

„To se mnou manželka nemluvila tři dny,“ říkal druhý, „kvůli tomu, že jsem nevybral z myčky vyprané prádlo.“

Třetí pravil: „Já jsem dal manželce kožich a ona se mnou nemluvila dva měsíce.“

„Počkej,“ ptali se chlapi, proč s tebou nemluvila?“

„Tak zněla dohoda.“

Levi a Samuel kráčejí večer parkem. Najednou se před nimi objeví lupič, který na ně míří pistolí a žádá po nich všechny peníze, které mají u sebe.

Levi vyndá z peněženky 100 dolarů a podává je Samuelovi: „Samueli, já skoro zapomněl, že jim dlužím 100 dolarů. Tady jsou.“

Khon: „Své nejmladší dceři dám věno 200 tisíc, prostřední 300 tisíc a nejstarší 500 tisíc.“

Roubíček: „A neráčej mít ještě nějakou starší?“

Proč je pan farář po zpovědi vždycky tak naštvaný?

Asi si nejbolestivěji uvědomuje, o co v životě tím celibátem přichází.

Ptá se kudlanka nábožná jetele:

„Ty se nemodlíš?"

„Ne! Já nechci být spasen..."

Anthony de Mello:

„Ve skutečnosti existují dva typy lidí: farizeové a celníci. Jak se poznají farizeové? Jednoduše. To jsou ti, co lidi třídí.“

„Až se přestaneš měnit, přestaneš žít.“

„Minulost je třeba opustit ne proto, že špatná, ale protože je mrtvá.“

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

sobota 16.7. 18 h. Letohrad
neděle 17.7. 16. v mezidobí
8 h. Lukavice Gn 18,1-10a Ž 15
9 Mistrovice Kol 1,24-28
9.30 Orlice Lk 10,38-42

sobota 23.7. 18 h. Letohrad
neděle 24.7. 17. v mezidobí
8 h. Lukavice Gn 18,20-32 Ž 138
9.30 Orlice Kol 2,12-14 Lk 11,1-13

sobota 30.7. 18 h. Letohrad
neděle 31.7. 18. v mezidobí
8 h. Lukavice Kaz 1,2;2,21-23 Ž 90
9 Mistrovice Kol 3,1-5.9-11
9.30 Orlice Lk 12,13-21

sobota 6.8. 18 h. Letohrad
neděle 7.8. 19. v mezidobí
8 h. Lukavice Mdr 18,6-9 Ž 33
9.30 Orlice Žd 11,1-2.8-19 Lk 12,32-48

sobota 13.8. 18 h. Letohrad
neděle 14.8. 20. v mezidobí
8 h. Lukavice Jer 38, 4-10 Ž 40
9 Mistrovice Žid 12, 1-4
9.30 Orlice Lk 12,49-53

sobota 20.8. 18 h. Letohrad
neděle 21.8. 21. v mezidobí
na Orlici a Šedivci poutní slavnost
Nanebevzetí P. Marie
8 h. Šedivec Iz 66,18-21 Ž 117
9 Mistrovice Žid 12, 5-13
9.30 Orlice Lk 13,22-30

sobota 27.8. 18 h. Letohrad
neděle 28.8. 22. v mezidobí
8 h. Lukavice Sir 3,19-31 Ž 68
9 Mistrovice Žid 12,18-19.22-24a
9.30 Orlice Lk 14,1.7-14

sobota 3.9. 18 h. Letohrad
neděle 4.9. 23. v mezidobí
na Kunčicích poutní slavnost
8 h. Lukavice Mdr 9,13-18 Ž 90
10.30 Kunčice Fl 9b-17 Lk14,25-33

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě
Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741